

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií, Katedra západoevropských studií

Bc. Věra Frajtová

**Evropská kulturní lobby. Případ kampaně
*We Are More***

Diplomová práce

Praha 2013

Autor práce: **Věra Frajtová**

Vedoucí práce: **Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2013**

Bibliografický záznam

FRAJTOVÁ, VĚRA. Bc. *Evropská kulturní lobby. Příklad kampaně We Are More*. Praha, 2013, 77 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra západoevropských studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

Anotace (abstrakt)

Diplomová práce „Evropská kulturní lobby. Příklad kampaně *We Are More*“ se zabývá evropským lobbyingem v kulturní doméně. Jako oblast evropských politik se kultura postupně etabluje od 80. let 20. století. Role, kterou od této doby zaujímá na úrovni Evropské unie (EU), je specifická svým dvojitým významem spojujícím hodnotový a ekonomický potenciál. Práce zkoumá, zda-li toto výjimečné postavení kultury způsobuje i specifické rysy evropského lobbyingu v kulturním sektoru. V teoretické části práce je užitím konceptu evropeizace vysvětleno, jakým způsobem se kultura stala oblastí činnosti EU. Vycházejíc z teorie evropského lobbyingu uvádí stejná část práce klasifikaci zájmových skupin na soukromé a veřejné. Druhou část práce tvoří případová studie, jež se věnuje největší současné evropské kulturní lobby, platformě *Culture Action Europe*, a jí organizované kampani *We Are More*. Kampaň, která svým rozsahem doposud neměla na evropské úrovni obdobu, byla spuštěna v roce 2010 za účelem ovlivnit podobu evropských rámcových programů pro kulturu a audiovizí v období 2014-2020. Rysy, jež určují klasifikaci zájmových skupin v EU, sleduje práce i na případu *Culture Action Europe*. Srovnáním se znaky veřejného a soukromého sektoru práce charakterizuje fenomén evropského lobbyingu v kulturní doméně.

Abstract

Master thesis „European cultural lobby. Case of *We Are More* campaign“ is analyzing European lobbying in the cultural domain. As an area of European policies, culture has been established continuously since the 80's of the 20th century. The role that culture gained at the European Union (EU) level is specific by its double dimension. At the same time, culture is perceived as a source of common values and an area with high

economic potential. This thesis examines whether the exclusive role of culture within the EU signifies specific features of lobbying in the cultural domain. Theoretical part of this work is using the concept of europeanization in order to explain how culture became an area of European public policy. The same part develops the theory of European lobbying to demonstrate division of the EU interest groups into public and private. Second part of this thesis presents the case study of the nowadays biggest European cultural lobby, *Culture Action Europe*, and *We Are More* campaign organized by this lobby in order to influence future European framework programmes for culture and audiovisual in 2014-2020 period. Features that decide whether an interest group is public or private, as defined by the theoretical part of this thesis, are studied on the case of *Culture Action Europe*. In order to describe European lobbying in cultural field, the characteristics of *Culture Action Europe* are then compared with the features of both public and private EU interest groups.

Klíčová slova

lobbying, lobby, zájmová skupina, kultura, Evropská unie, kulturní politika, *Culture Action Europe*, *We Are More*, program *Creative Europe*

Keywords

lobbying, lobby, interest group, culture, European Union, cultural policy, *Culture Action Europe*, *We Are More*, *Creative Europe* programme

Rozsah práce: 116 302 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 17.5.2013

Věra Frajtová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní Mgr. Elišce Tomalové, Ph.D. za ochotné a konstruktivní vedení této práce.

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Jméno

Věra Frajtová

E-mail:

VeraFrajtova@seznam.cz

Semestr:

LS 2012

Akademický rok:

2011/2012

Název práce:

Evropská kulturní lobby. Příklad kampaně *We Are More*

Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok)

LS 2013

Vedoucí diplomového semináře:

Doc. JUDr. PhDr. Ivo Šlosarčík, LL.M., Ph.D

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

V čem se oproti původnímu zadání změnil cíl práce:

Došlo ke konkretizaci a zúžení cíle práce. Tím již primárně není analýza kampaně *We Are More*, která nyní slouží jako případ zvolený k testování hypotéz. Základním konceptem práce se stává lobbying v kulturním sektoru EU a snaha o jeho charakteristiku. Výzkumnou otázkou práce lze tedy položit tak, zda-li specifické postavení kultury v EU předpokládá i specifické lobbyingové postupy a strategie. Práce se pokusí objasnit zvláštní pozici kultury na úrovni EU a na případu kampaně *We Are More* prokázat, zda-li i lobbying v kulturním sektoru vykazuje jedinečné rysy ve srovnání s odbornou literaturou popsányi lobbyingovými postupy.

Jaké změny nastaly v časovém, teritoriálním a věcném vymezení tématu?

K výše uvedeným změnám tématu nedošlo.

Jak se proměnila struktura práce? (vyjádřete stručným obsahem)

Práce v úvodní části vysvětlí specifické postavení kultury na úrovni EU, kde je kultura nahlížena nejen jako oblast hodnotová a duchovní, ale i jako oblast vykazující silný ekonomický potenciál. Ve druhé, popisné části, potom práce stručně shrne lobbyingové postupy a strategie charakteristické jak pro komerční, tak neziskový sektor. Ve třetí, analytické části, se práce zaměří na kulturní lobby Culture Action Europe. Pokusí se charakterizovat její postavení na úrovni EU a skrze analýzu kampaně *We Are More*, kterou tato lobby organizuje, zodpovědět na výše uvedenou výzkumnou otázku.

Jakým vývojem prošla metodologická koncepce práce?

Vzhledem k částečné změně cíle práce není hlavním metodologickým postupem analýza obsahu kampaně *We Are More*. Práce bude koncipována jako instrumentální případová studie.

Které nové prameny a sekundární literatura byly zpracovány a jak tato skutečnost ovlivnila celek práce?

Byly vyhledány zdroje týkající se specifického postavení kulturního sektoru na úrovni EU. Jedná se v první řadě o publikace věnující se roli kultury mezi aktivitami EU a výjimečnosti kultury coby odvětví propojujícího duchovní a ekonomický potenciál. Tyto zdroje přispěly ke konkretizaci zkoumaného problému a formulaci výzkumné otázky. Jedná se primárně o následující zdroje:

- Evropská komise: European Agenda for Culture, 2007.
- CRAUFARD SMITH, R. Culture and European Union Law, Oxford University Press, 2004.
- THORSBY, D. The Economics of Cultural Policy. Cambridge University Press, 2010.

Charakterizujte základní proměny práce v době od zadání projektu do odevzdání tezí a pokuste se vyhodnotit, jaký pokrok na práci jste během semestru zaznamenali. (v bodech):

- konkretizace cíle práce
- formulace výzkumné otázky
- rozšíření seznamu literatury
- volba metodologie

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí diplomového semináře		

OBSAH

SEZNAM POUŽÍVANÝCH NÁZVŮ.....	2
ÚVOD.....	3
1. KULTURA V EU.....	15
1.1 DEFINICE KULTURY	15
1.2 EVROPEIZACE KULTURNÍ OBLASTI.....	16
1.2.1 <i>Perspektiva top-down</i>	17
1.2.2 <i>Perspektiva bottom-up</i>	20
2. LOBBYING A ZÁJMOVÉ SKUPINY V EU	22
2.1 VEŘEJNÉ ZÁJMY	23
2.2 SOUKROMÉ ZÁJMY	25
2.3 LOBBYING A ZÁJMOVÉ SKUPINY V EU - SHRUTÍ.....	28
3. KAMPAŇ <i>WE ARE MORE</i> A EVROPSKÝ LOBBYING V KULTURNÍ OBLASTI.....	29
3.1 <i>CULTURE ACTION EUROPE</i> : ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A FINANCOVÁNÍ	32
3.2 <i>CULTURE ACTION EUROPE</i> A INSTITUCE EU.....	34
3.2.1 <i>Culture Action Europe a Evropská komise</i>	35
3.2.2 <i>Culture Action Europe a Rada EU</i>	36
3.2.3 <i>Culture Action Europe a Evropský parlament</i>	37
3.3 <i>CULTURE ACTION EUROPE</i> : LOBBYINGOVÉ STRATEGIE A NÁSTROJE	38
4. <i>CULTURE ACTION EUROPE</i> JAKO EVROPSKÁ LOBBY.....	41
4.1 STRUKTURA A ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ: RYSY LOBBY VEŘEJNÉHO SEKTORU	41
4.2 VZTAH S INSTITUCEMI EU: RYSY VEŘEJNÉ LOBBY I SPECIFIKA.....	42
4.2.1 <i>Evropská komise: rysy lobby veřejného sektoru</i>	42
4.2.2 <i>Rada EU: specifické rysy</i>	43
4.2.3 <i>Evropský parlament: rysy lobby veřejného sektoru</i>	44
4.3 LOBBYINGOVÉ STRATEGIE A NÁSTROJE: RYSY LOBBY VEŘEJNÉHO SEKTORU	45
4.4 SHRUTÍ	46
ZÁVĚR	48
SUMMARY	50
SEZNAM TABULEK.....	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52

Seznam používaných názvů

<i>Creative Europe</i>	rámcový program pro oblast kultury a audiovizí v období 2014-2020
<i>Culture Action Europe</i>	evropská asociace zabývající se lobbyngem v oblasti umění a kultury
<i>Program Culture</i>	rámcový program pro oblast kultury v období 2007-2013
<i>We Are More</i>	kampaň vedená platformou <i>Culture Action Europe</i>

ÚVOD

Aktivity Evropské unie (EU) v oblasti kultury se mohou ve srovnání s jinými evropskými politikami na první pohled jevit jako marginální. Vzhledem k existenci principu subsidiarity a dělbě kompetencí mezi členskými státy a EU nelze navíc hovořit o evropské kulturní politice ve smyslu kulturní politiky národních států. Původně ekonomická povaha projektu evropské integrace je jedním z důvodů, proč se kultura jako oblast evropské politiky etablovala až v horizontu posledních třiceti let. K tomu, že se z kultury v Evropských společenstvích (ES) stalo aktuální téma, přispěl zejména konec studené války. Úsilí snižovat rozdíly mezi zeměmi západní Evropy a státy bývalého sovětského bloku mělo též svůj kulturní rozměr.

Koncem 80. let minulého století iniciovaly evropské instituce první *ad hoc* programy pro kulturní doménu, jakými byl například program *Evropské hlavní město kultury*. Počínaje tímto obdobím si začala kultura vytvářet své místo mezi evropskými politikami a díky své různorodé povaze dnes představuje jejich uznávaný a dynamický prvek. Přímým důkazem mohou být právě evropské rámcové programy určené kulturní oblasti, které dodnes finančně podporují vznik uměleckých projektů, festivalů a literárních překladů v EU i mimo ni. Jevem, jenž také vypovídá o vzrůstající důležitosti kultury v evropských politikách, je i tzv. *mainstreaming*¹ kulturního aspektu a důraz na kulturní dimenzi ostatních evropských politik.

Aktivity EU v kulturní doméně se zpočátku musely potýkat s nedostatkem legitimacy. Neexistoval totiž žádný právní základ, ze kterého by přijetí jednotlivých opatření pro kulturní sektor vycházelo. Tento problém byl překonán až na počátku 90. let 20. století. Zásadní změnu pro oblast kultury v evropských politikách v roce 1992 znamenalo přijetí Smlouvy o Evropské unii (SEU), která kulturu ukotvila v evropském primárním právu. Vytvoření právního základu lze považovat za zlomový bod evropeizace kulturní oblasti. Přijetí Maastrichtské smlouvy však zdaleka nelze označit za ukončení tohoto procesu. Dvacet let, jež uplynuly od jejího podpisu, přineslo dynamické změny nejen pro roli kultury na úrovni EU, ale i změny z hlediska zapojení aktérů.

---

¹ V rámci evropských politik byl termín *mainstreaming* doposud používán především v souvislosti s otázkou rovnoprávnosti pohlaví, v současné době se však vžil i v oblasti kultury. Jedná se o označení procesu šíření kulturního aspektu do různých politik EU. Nejmarkantnější se přitom jeví jeho přítomnost v regionální, rozvojové a zahraniční politice či oblasti vzdělávání. Evropská komise: *Culture in other EU policies (mainstreaming)*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/european-agenda-for-culture/mainstreaming-within-the-commission_en.htm. [cit. 15.1.2013].

Vnější a vnitřní faktory evropské integrace posunuly význam, jenž byl kultuře na úrovni EU přisuzován. Zatímco na počátku 90. let 20. století představovala kultura především soubor jednotlivých hodnot integračního procesu, s nástupem globalizace a jí vyvolanými změnami k primárnímu významu kultury přibyl nový, ekonomický. S důrazem na vzdělanostní ekonomiku, inovace a kreativitu v evropských politických strategiích² začala být kultura vnímána jako oblast skýtající ekonomický potenciál, zachovávající však zároveň svou tradiční hodnotovou roli.

Zásah EU do kulturní sféry vyvolal odpověď členských států, a to nejen oficiálních vládních struktur, ale i domácích zájmových skupin. Představitelé kulturních odvětví jednotlivých členských států stejně jako jejich etablovaná mezinárodní uskupení získali na úrovni EU nové pole působnosti. Identifikace společných zájmů a cílů také vedla ke spojování aktérů kulturní domény v nová mezinárodní uskupení a platformy. Přítomností a působením na evropské úrovni usilovaly nově vzniklé organizace především o to, aby mohly ovlivnit podobu činnosti EU v kulturní sféře. Příkladem takového uskupení a předmětem zájmu této diplomové práce je i platforma *Culture Action Europe*, dnes figurující jako největší evropská kulturní lobby.

Právě evropský lobbying³ v kulturní oblasti je hlavním tématem této diplomové práce. Lobbying jako fenomén doprovázející evropskou integraci a tvorbu evropských politik získal pozornost akademiků v druhé polovině 90. let 20. století. V průběhu 80. a 90. let totiž došlo k nenadálému růstu počtu zájmových skupin angažujících se na úrovni EU. Tento boom byl zapříčiněn tehdejší vývojem evropské integrace a je úzce spojován především s *Jednotným evropským aktem* (1986), dokončováním vnitřního trhu a postupným nárůstem kompetencí EU. S tím, jak se rozšiřovaly oblasti evropských politik, proto rostl i počet lobby a zájmových skupin aktivních na evropské úrovni.

Problematika lobbyingu v EU se v průběhu minulých dvou desetiletí stala hojně zkoumaným jevem. Důvodem je především množství a různorodost zájmových skupin působících na evropské úrovni. Tyto lobby jsou charakteristické pestrou variantou forem lišících se zejména velikostí, strukturou či oborovou specializací. Právě zmíněné faktory a odlišné způsoby užívání termínů způsobují nejednotnost základních pojmů, jakými jsou lobby a lobbying.

---

² *Lisabonská strategie, Evropa 2020.*

³ Nad pravopisnou podobou slova se v českém jazyce vedou spory. Tato práce užívá termínu *lobbying* a odchyluje se tak od verze *lobbing* prosazované Ústavem pro jazyk český. Důvodem je jednak snaha zachovat verzi odpovídající užití v cizojazyčné odborné literatuře, dále také fakt, že české překlady těchto zdrojů ve většině případů užívají právě podobu *lobbying*.

Překážkami definice těchto pojmů se v řadě akademických prací zabývá např. Rainer Eising⁴. Nejednoznačnost definice lobbyingu však není předmětem této diplomové práce, která pro své účely užívá koncept Rinuse van Schendelena, dle něhož vyjadřuje termín lobbying „úsilí skupiny či jednotlivce o získání informací či podpory vztahujících se ke konkrétnímu zájmu za účelem získání žádaného výsledku od aktéra v mocenské pozici“⁵. Jako lobby potom van Schendelen označuje libovolnou nátlakovou skupinu, instituci či jednotlivce, kteří jednají ve smyslu této definice.⁶

Téma evropského lobbyingu v kulturní oblasti může při prvním pohledu vzbudit pochybnosti o tom, zda-li má význam studovat jev, který se ve srovnání s „obvyklými“ oblastmi lobbyingu, jako je např. sféra průmyslu či životního prostředí, zdá být zanedbatelným. Vývoj evropské integrace a specializace jednotlivých evropských politik však ukázaly, že počet lobby působících na evropské úrovni kontinuálně narůstá a že jsou tyto lobby stále konkrétněji zaměřeny. Právě úzká specializace lobbyingu v EU představuje fenomén, jenž poskytuje půdu pro další výzkum. Evropský lobbying v kulturní oblasti je ukázkovým příkladem doposud neprozkoumaného a odbornou literaturou nepopsaného jevu. Jeho výzkum tak může přispět k rozvoji problematiky lobbyingu v EU jako celku. Jak dále ukazuje současný vývoj, propojení s politickými strategiemi pro růst a konkurenceschopnost činí z kultury v politikách EU⁷ velmi aktuální téma. Jelikož se kulturou v evropských politikách zabývá jen málo odborných prací, je analýza evropského lobbyingu v kulturní oblasti přínosná i v tomto ohledu.

Vymezení tématu a cíle diplomové práce

Hlavním cílem této diplomové práce je charakteristika evropského lobbyingu v kulturní doméně. Jako oblast nacházející se na hranici mezi veřejným a soukromým sektorem získala kultura v EU specifické postavení. Tato pozice dává kultuře v evropských politikách dvojí dimenzi, a to jednak hodnotovou a jednak ekonomickou.

Tato diplomová práce tedy vychází z hypotézy, že se specifické postavení kultury v EU projevuje i výjimečnými rysy evropského lobbyingu v kulturní oblasti. Stěžejním se

---

⁴ Viz např. EISING, R. *Interest groups in EU policy-making*. Living Reviews in European Governance, 3/2008.

⁵ Van SCHENDELEN, R. *More Machiavelli in Brussels: the Art of Lobbying the EU*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010, s. 48.

⁶ Tamtéž.

⁷ Roli kultury v politikách EU se blíže věnuje první kapitola této práce.

přítom jeví rozlišení mezi lobby soukromého a veřejného sektoru. Na otázku, zda-li evropská kulturní lobby vykazuje specifické rysy oproti lobby veřejného a soukromého sektoru, se pak pokouší odpovědět i tato diplomová práce.

Evropský lobbying v oblasti kultury je zkoumán na případě platformy *Culture Action Europe*, v dnešní době největší evropské kulturní lobby, a jí vedené kampani *We Are More*. Kampaň *We Are More* byla touto platformou spuštěna v roce 2010 za účelem ovlivnit podobu evropských rámcových programů v oblasti kultury v budoucím programovém období 2014-2020. Časový rámec tématu lze proto vymezit okamžikem spuštění kampaně *We Are More* v roce 2010 a datem odevzdání této diplomové práce v květnu roku 2013.

Jako teoretický rámec této diplomové práce potom slouží koncept evropeizace, a to především jeho aplikace na problematiku evropského lobbyingu a zájmových skupin tak, jak je prezentována v díle nizozemského autora Rinuse van Schendelaena⁸. Užitím konceptu evropeizace si práce klade za cíl vysvětlit fenomén agregace, artikulace a reprezentace zájmů v oblasti kultury v EU. Pokusí se objasnit, jakým způsobem aktivita zájmových skupin přispívá k evropeizaci kultury jako oblasti evropské politiky.

Jak bude blíže vysvětleno v následujícím oddílu, evropeizace je pro účely této práce definována jako proces, jenž je určován dvěma úzce propojenými perspektivami, a to perspektivami *top-down* a *bottom-up*. Perspektivou *top-down* se zde rozumí především kroky a opatření vycházející z úrovně EU a jejich institucí, zatímco perspektivou *bottom-up* zejména činnost aktérů kulturní domény. Práce se primárně zaměří právě na *bottom-up* perspektivu evropeizace kulturní oblasti, jejímž příkladem jsou i aktivity platformy *Culture Action Europe*. Charakteristikou této kulturní lobby pak práce přispívá i k porozumění tomu, jakým způsobem dochází k *bottom-up* evropeizaci kultury jako oblasti politik EU.

Teoretický rámec

Evropeizace označuje teoretický koncept, který se v relativně nedávné době vžil v politických vědách pro výzkum vzájemného ovlivňování EU a národních politik. Koncept evropeizace je však považován za problematický nejen z hlediska užití terminologie⁹, ale i z hlediska lišícího se množství přístupů a definic. Za dnes již klasickou je v oblasti politologie

---

⁸ Viz oddíly Teoretický rámec a Analýza literatury této kapitoly.

⁹ V českém prostředí se vyskytují termíny *evropeizace*, *européizace*, *européanizace*, *EU-izace*. Tato práce přejímá formu *evropeizace*, tak, jako je užitá např. v publikaci Petra Fialy a kol., *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice*, Brno: Muni Press, 2009.

brána definice Roberta Ladrecha, která uvádí, že evropeizace je „šířící se proces reorientace směru a podoby politiky do té míry, že se politická a ekonomická dynamika Evropských společenství stává součástí organizační logiky národního politického života a tvorby domácích politik“.¹⁰

Tato definice byla v průběhu posledních desetiletí rozpracována dalšími autory jako Tanja Börzel, Thomas Risse, James Caporaso, Maria Green Cowles, Johan Olsen, aj.¹¹ Z těchto definic evropeizace lze jako relevantní pro tuto práci vybrat definici Claudia Radaelliho, jenž se zaměřuje na problematiku evropeizace veřejné politiky. Evropeizaci Radaelli potom definuje v širším smyslu jako „proces utváření, rozšiřování a institucionalizace formálních a neformálních pravidel, procedur, paradigmat, politiky, stylů, způsobů 'jak dělat věci' a sdílených hodnot, které jsou nejprve definovány a konsolidovány v rámci utváření rozhodnutí EU a poté inkorporovány do logiky domácího diskurzu, identity, politických struktur a veřejných politik.“¹²

Výše zmíněná skupina autorů definuje evropeizaci především jako *top-down* proces, tedy působení a vliv EU na národní politické systémy. Novější definice a výzkumy však upozornily na to, že evropeizaci lze také vnímat jako *bottom-up* proces, tedy jako působení národních systémů na úroveň EU a evropskou integraci jako takovou. Rozšíření konceptu evropeizace o *bottom-up* přístup uvedl v pozdějších pracích i Claudio Radaelli, rozvinuli jej také Maarten Vink a Paolo Graziano ve sborníku zabývajícím se teoretickými aspekty evropeizace.¹³ Evropeizaci je proto nutno vnímat jako „obousměrný proces, kde dochází nejen k ovlivňování domácí politiky proměnami na úrovni EU, ale také ke zpětné vazbě mezi požadavky národních politických arén a změnám na úrovni EU“¹⁴.

I přes problematičnost jednotné definice a různorodost možného přístupu je v akademickém prostředí koncept evropeizace považován za osvědčený při analýze sektorových politik. Autorům zabývajícím se teoretickým vymezením konceptu evropeizace je však vytýkáno nedostatečné zohlednění role aktérů, kteří se v interakci s národními vládami

---

¹⁰ LADRECH, R. *Europeanization of Domestic Politics and Institutions: The Case of France*. In *Journal of Common Market Studies*, 32 (1), 1994, s. 70.

¹¹ BÖRZEL, T. - RISSE, T. *When Europe Hits Home. Europeanization and Domestic Change*, European Integration online Papers (EIoP), 4 (15).; CAPORASO, J. – GREEN COWELS, M. – RISSE, T. *Transforming Europe: Europeanization and Domestic Change*. Cornell University Press, 2001.; OLSEN, J. *The Many Faces of Europeanization*, ARENA Working Papers, 2002.

¹² RADAELLI, C. *Whither Europeanization? Concept stretching and substantive*. In *European Integration online papers*, vol 4, no 8, 2000.

¹³ Viz GRAZIANO, P. – VINK, M. (eds.). *Europeanization. New Research Agenda*. Houndmill: Palgrave Macmillan, 2007.

¹⁴ FIALA, P. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice* Brno: Muni Press, 2009, s. 35.

a evropskými institucemi podílejí na utváření politiky na státní i evropské úrovni.¹⁵ V několika posledních letech se proto převážně v zahraniční, ale i české odborné literatuře rozšiřuje počet studií věnovaných vzájemnému vlivu evropské integrace a národních politických stran a zájmových skupin¹⁶. Tato diplomová práce se omezuje pouze na problematiku zájmových skupin, a to konkrétně zájmových skupin působících v oblasti kultury. Práce využívá konceptu evropeizace k interpretaci jejich role v procesu vytváření evropské politiky v kulturní doméně.

Východí se pro tuto práci stala definice Rinuse van Schendelena, který překračuje limit daný dosavadním výzkumem v oblasti působení zájmových skupin v EU. Podle van Schendelena většina literatury aplikující koncept evropeizace sleduje především směřování *top-down*, tedy to, jak úroveň EU ovlivňuje zájmové skupiny. Autor považuje tento přístup za nedostačující a opomíjející řadu dalších důležitých faktorů. Evropeizaci ve vztahu k působení zájmových skupin van Schendelen definuje jako „přírůstek formování přeshraničních politických témat v Evropě v důsledku působení veřejného a soukromého sektoru“¹⁷.

Zásadní roli přitom dle van Schendelena hraje především směr evropeizace a její zdroj. Evropeizace může dle van Schendelena, souhlasně s výše uvedeným definicemi tohoto konceptu, nabývat směrů *top-down* a *bottom-up*. Zdroj evropeizace v nejširším smyslu pochází dle autora od libovolné nátlakové skupiny veřejného či soukromého charakteru, která působí na evropské nebo národní úrovni. V zásadě tak van Schendelen rozlišuje mezi evropským soukromým sektorem, evropským veřejným sektorem, domácím soukromým sektorem a domácím veřejným sektorem. Právě rozlišení veřejný vs. soukromý sektor a domácí vs. evropská úroveň určuje podle van Schendelena mechanismy evropeizace jakožto konceptu vzniku nových témat politiky.

Van Schendelen však upozorňuje, že v některých případech tyto dichotomie neplatí. Oblast soukromého a veřejného sektoru jsou spolu často v reálu propojeny. Jako příklad udává van Schendelen nepravé neziskové organizace, jež sice mají patřičný právní statut, jsou ale financovány vládami národních států či korporacemi. Stejně tak spolu dle autora úzce souvisí národní a evropská úroveň. Příkladem mohou být nadnárodní firmy, které operují na úrovni několika členských států a jsou zároveň aktivní v institucionální struktuře EU (např.

---

¹⁵ Tamtéž., s. 15-16.

¹⁶ Viz např. FIALA, P. a kol. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice*, 2009.; BULMER, S. - RADAELLI, C. *The Europeanisation of National Policy? Queens's Paper on Europeanisation*, No 1/2004, s. 3.; BEYERS, J. – KARREMANS, B. *Critical Resource Dependencies and the Europeanization of Domestic Interest Groups*, EUSA Conference Paper, Montréal, 2007.

¹⁷ Van SCHENDELEN, R. *More Machiavelli in Brussels: the Art of Lobbying the EU*, s. 35.

v podobě zastoupení v expertních komisích).¹⁸ Právě kultura, jak bude blíže rozvedeno v teoretické části práce, představuje vzhledem ke své roli na úrovni EU příklad této nejasné hranice mezi soukromým a veřejným sektorem.

Metodologie

Diplomová práce je členěna na dvě části, teoretickou a analytickou. Teoretickou část práce tvoří dvě kapitoly. První z nich se věnuje problematice kultury na úrovni EU. Objasňuje, jakým způsobem došlo a dochází k evropeizaci kultury jako oblasti evropské politiky, a to jak z *top-down*, tak z *bottom-up* perspektivy. Ve druhé kapitole stejné části práce je rozvinuta klasifikace zájmových skupin v EU se zaměřením na jejich charakteristické rysy. Druhá, analytická část práce, je rezervována pro samotnou případovou studii platformy *Culture Action Europe* a kampaně *We Are More*.

Teoretická část práce využívá popisných a analytických metod k tomu, aby vymezila základní pojmy jako kultura a uvedla výchozí teoretické poznatky. Pomocí těchto metod je popsán proces evropeizace kulturní oblasti či způsob členění zájmových skupin v EU na veřejné a soukromé. Užité metody také umožňují identifikovat faktory, jež určují, zda kulturní lobby vykazuje specifické rysy oproti zájmovým skupinám veřejného či soukromého sektoru. Tyto faktory jsou dále aplikovány v analytické části práce.

Zvolenou metodologií analytické části práce je interpretativní jednopřípadová studie. Jako případ figuruje kampaň *We Are More*, jež je vedena největší evropskou kulturní lobby, platformou *Culture Action Europe*. Případ kampaně *We Are More* lze dle typologie zařadit jako klíčový, jelikož svou ojedinělostí a rozsahem nemá v kulturním sektoru EU obdoby. Analytickým rámcem zvolené případové studie se potom stává teorie lobbyingu v EU. Případová studie využívá kvalitativní výzkumné metody. Jedná se především o analýzu dokumentů spojených s platformou *Culture Action Europe* a kampaní *We Are More*. Právě kampaň *We Are More* dává jedinečnou příležitost blíže zkoumat fenomén evropského lobbyingu v oblasti kultury. Analytická část práce na základě interpretace získaných poznatků charakterizuje evropský lobbying v kulturní oblasti a zodpovídá tak výzkumnou otázku.

Zvolená metodologie má svá omezení. V první řadě jde o problém dostupnosti dat a informací. Kvůli samotnému faktu, že platforma *Culture Action Europe* sídlí v Bruselu, nebylo možné setkat se s jejími představiteli či se účastnit veřejných konferencí

---

¹⁸ Tamtéž, s. 35-41.

organizovaných touto lobby. Práce je tak odkázána především na veřejně dostupné primární zdroje a nemůže zakládat na informacích, jež by potenciálně vzešly z kontaktů s organizátory kampaně *We Are More*.

Dalším omezujícím prvkem této diplomové práce je fakt, že kampaň *We Are More* bude probíhat déle, než bylo původně předpokládáno. O budoucnosti evropského rámcového programu pro kulturu se původně mělo rozhodnout již v průběhu roku 2012 či počátkem roku 2013, tedy v plánovaném horizontu dokončení této práce. Podoba budoucího evropského programu pro kulturu úzce souvisí s víceletým finančním rámcem EU pro léta 2014-2020. Jednání o víceletém finančním rámci měla být ukončena ve stejném časovém rozmezí, tedy během roku 2012¹⁹. Vzhledem k obtížné evropské ale i světové ekonomické situaci a politickým neshodám se však vyjednávání protáhlo a o podobě víceletého finančního rámce k datu odevzdání této práce nebylo rozhodnuto. Výsledky kampaně ale nejsou stěžejním bodem práce, neboť se zde nejedná o hodnocení úspěšnosti lobbyingových aktivit *Culture Action Europe*. Ačkoliv tedy v okamžiku dokončení této diplomové práce kampaň *We Are More* nebude s největší pravděpodobností uzavřena, nebrání tento fakt zkoumat užitím zvolené metodologie evropský lobbying v kulturní doméně a zodpovědět výše položenou výzkumnou otázku.

Analýza literatury

Problematika evropského lobbyingu v kulturním sektoru je natolik specifickým jevem, že dosud neexistuje směr odborné literatury, ať už české nebo zahraniční, jenž by se mu systematicky věnoval. Charakteristika tohoto fenoménu je proto závislá na poznacích z jiných oblastí společenských věd. V první řadě jsou to disciplíny, které souvisejí s rolí kultury v evropských politikách. Tato práce proto využívá poznatků kulturologie, politických věd či ekonomie. Další skupinu tvoří ty oblasti výzkumu, jež se věnují evropskému lobbyingu. Přehled sekundární literatury, na níž je založena teoretická část této práce, je zde proto členěn podle stejného tematického klíče.

Role kultury v evropských politikách je tématem, jež doposud nebylo v českém prostředí zpracováno. Potřebné zdroje tato práce našla v cizojazyčné odborné literatuře, a to především v publikacích autorů ze zemí západní Evropy, kde má problematika kultury ve veřejné politice etablovanou tradici. Příznačným rysem této skupiny literatury je široká škála

---

¹⁹ Evropská komise: *Multiannual Financial Framework- Questions and Answers*. MEMO MEMO/11/468, 29. 6. 2013. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-468_en.htm?locale=en. [cit. 8.4.2013].

interpretací lišících se v závislosti na úhlu pohledu a míře angažovanosti daného autora. Vedle literatury, jež k otázce role kultury v evropské integraci přistupuje z historického, právního či politologického hlediska, lze tedy najít i takové studie, které i přes svou odbornost vypovídají spíše o pozici aktérů kulturního sektoru. Faktem totiž je, že autoři věnující se kulturní dimenzi politik EU, jako např. Therese Kaufmann, bývají sami činní v kulturní doméně. Obdobným příkladem mohou být i studie kulturních organizací jako *European Cultural Foundation* či dokumenty samotných evropských institucí. Právě dokumenty evropských institucí, ať už se jedná o formu tzv. *working papers* či deklarací jako *European Agenda for Culture (2007)*²⁰, jsou však klíčové pro pochopení toho, jak je kultura interpretována na úrovni EU.

Jako zdroj objektivní interpretace role kultury v EU se jeví především práce zabývající se výkladem evropského práva. V tomto ohledu byla přínosná zejména publikace *Culture and European Union Law (2004)* editovaná Rachael Craufurd Smith z University of Edinburgh. Publikace R. Craufurd Smith shromažďuje příspěvky odborníků na evropské právo v oblastech obsahujících kulturní aspekt, jako jsou vzdělávání, média či vnější vztahy. Největší část práce sestavená samotnou editorkou, jejíž specializací je evropské mediální právo, se pak obecněji věnuje zásahům evropských institucí v kulturní sféře. Mimo historické perspektivy nabízí příspěvek R. Craufurd Smith i vysvětlení absence definice pojmu kultura v dimenzi evropských politik, které přebírá i tato diplomová práce.

Práce R. Craufurd Smith slouží i jako popis toho, jakým způsobem došlo k evropeizaci kultury jakožto oblasti evropské politiky, ačkoliv autorka sama pojem evropeizace nepoužívá. R. Craufurd Smith se zabývá historickým kontextem vzniku právní úpravy kompetencí EU v oblasti kultury a demonstruje tak především *top-down* perspektivu tohoto procesu. Evropeizaci kulturní oblasti se ve svých pracích²¹ explicitně věnuje Monica Sassatelli, jež v současné době působí při Goldsmith University of London. Sassatelli se zabývá jak *top-down*, tak i *bottom-up* perspektivou evropeizace kulturního sektoru, ale i rolí, kterou v tomto procesu hrají zúčastněné zájmové skupiny.

K problematice evropského lobbyingu a zájmových skupin se vztahuje druhá oblast sekundární literatury sloužící jako zdroj této práce. Ve srovnání s prvním tematickým okruhem je množství titulů a autorů věnujících se evropskému lobbyingu mnohonásobně početnější. Podobně jako v případě kultury na úrovni EU ale platí, že je téma evropského

---

²⁰ Evropská komise: *European Agenda for Culture*, 2007. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0242:FIN:EN:HTML>. [cit. 20.01.2013].

²¹ Viz např. SASSATELLI, M. *The Logic of Europeanizing of cultural policy making*, UH Meinhof, 2006.; SASSATELLI, M. *European Cultural Space in the European Cities of Culture. Europeanization and cultural policy*. In *European Societies* 10(2), 2008, s. 225-245, aj.

lobbyingu v české odborné literatuře pokryto jen částečně. Spíše obecně se problematikou lobbyingu zabývají přední čeští akademici jako např. Petr Fiala či Šárka Laboutková.²² Tématem lobbyingu v EU je však v poslední době věnována řada vysokoškolských závěrečných prací, a to především z pudy Masarykovy univerzity v Brně a Univerzity Karlovy v Praze.²³

Většina odborné literatury zabývající se problematikou evropského lobbyingu je zahraničního původu. Je-li lobbying v EU fenoménem studovaným především v průběhu posledních dvaceti až třiceti let, je pochopitelná i rozmanitost směrů a tendencí v tomto oboru. Starší práce se zabývají hlavně vznikem evropských lobby a příčinami mobilizace zájmových skupin.²⁴ Novější díla zkoumají kritéria, jež určují přístup lobby k politickým aktérům a zdrojům moci obecně.²⁵ Dalším z novějších pohledů na problematiku lobbyingu v EU je i ten, jenž souvisí s otázkami občanské společnosti, reprezentace zájmů, demokracie a legitimacy EU.²⁶ Samostatná vlna literatury je také zaměřena na dělení mezi soukromými a veřejnými aktéry a zájmy.²⁷

Tato práce se dotýká každého z uvedených proudů literatury zabývající se evropským lobbyngem. Vzhledem k množství titulů byly zdroje relevantní pro tuto práci vybrány především na základě akademických článků analyzujících vývoj a tendence studia lobbyingu v EU.²⁸ Tyto články uvádějí další možný způsob klasifikace literatury týkající se evropského lobbyingu, a to na skupinu teoretickou a empirickou.²⁹

Teoretická literatura reflektuje akademickou debatu nad tématem lobbyingu a role zájmových skupin v EU. Publikace a odborné články spadající do této skupiny literatury

---

²² FIALA, P. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice* Brno: Muni Press, 2009., LABOUTKOVÁ, Š. (ed.) *Lobbying v moderních demokraciích*, Praha: Grada, 2010.

²³ Viz např. VAŠULKOVÁ, D. *Lobbying v Evropské unii*, Brno: MUNI, 2008.; DRNKOVÁ, M. *Lobbying v Evropské unii: případová studie schvalování nařízení REACH*. Praha: Karlova univerzita, 2008.; aj.

²⁴ GREENWOOD, J., - ASPINWALL, M. (eds.). *Collective Action in the European Union. Interests and the New Politics of Associability*. London: Routledge, 1998.; MARKS, G. – McADAM, D. *Social Movements and the Changing Structure of Opportunity in the European Union*, *West European Politics* 1996, 19:2, s.164–92.

²⁵ BOUWEN, P. *Corporate Lobbying in the European Union: The Logic of Access*. In *Journal of European Public Policy*, 9:3 2002, s. 365–90.; BEYERS, J. *Policy Issues, Organisational Format and the Political Strategies of Interest Organisations*. In *West European Politics*, Vol. 31, no. 6, November 2008, s. 1188-1211.; EISING, R. *Institutional Context, Organizational Resources, and Strategic Choices: Explaining Interest Group Access in the European Union*. In *European Union Politics*, 11:3, 2007, s. 329–69.

²⁶ GREENWOOD, J. *Interest representation in the European Union*. Basingtoke:Palgrave Macmillan, 2011.; A. MALONEY, A.- DETH, J.W. (eds.) *Civil Society and Governance in Europe: From National to International Linkages*. Cheltenham: Edward Elgar, 2008.

²⁷ GREENWOOD, J. *Ibid.*, YOUNG, A.- WALLACE, H. *Regulatory Politics in the Enlarging European Union: Weighing Civic na Producer Interest*. Manchester: Manchester University Press, 2000.

²⁸ Viz např. EISING, R. *Interest groups in EU policy-making*. In *Living Reviews in European Governance*, Sept. 2008., BEYERS, J. a kol. *Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know?* In *West European Politics*, Vol. 31, No. 6, s. 1103–1128, Nov 2008.

²⁹ EISING, R. *Interest groups in EU policy-making*, s. 21.

usilují především o definici pojmů lobby a zájmová skupina v evropském prostoru. Dalším společným rysem je také skutečnost, že se jejich autoři snaží nalézt a pojmenovat kritéria určující přístup zájmových skupin k rozhodovacímu procesu v EU. Publikace teoretické literatury se soustředí na hledání charakteristických rysů evropských lobby a stanovení proměnných určujících jejich politický vliv. Výsledkem jsou potom typologie a klasifikace zájmových skupin v EU, kterým bude věnován prostor v teoretické části této diplomové práce.

Skupinu empiricky zaměřené literatury tvoří především četné případové studie, jež přináší poznatky z odlišných sektorů evropských politik. Mimo ně jsou do této skupiny literatury zahrnuty i praktické návody určené zájmovým skupinám ke zvýšení úspěšnosti lobbyingu a k maximalizaci jejich zisků. Tato sekce literatury je stejně nepostradatelná jako sekce teoretická, neboť přináší cenné informace o vnitřní organizaci a strategiích zájmových skupin. Většina pozornosti je přitom věnována vztahu lobby a evropských institucí. Odborná literatura se zde zaměřuje hlavně na Komisi, Radu EU a Evropský parlament, jež představují hlavní adresáty lobbyingových aktivit.³⁰ Problematice lobbyingových strategií se většina titulů sloužící jako podklad této práce věnuje spíše okrajově. Výjimku však tvoří publikace *More Machiavelli in Brussels: the Art of Lobbying the EU* (2010) Rinuse van Schendelaena, která tak zároveň kompenzuje nedostatečné pokrytí zmíněné problematiky v odborné literatuře.

Práce R. van Schendelaena patří k dnes již klasickým publikacím věnovanými lobbyingu v EU. Jak bylo řečeno výše, je důvodem především skutečnost, že je publikace ve skupině stejně zaměřené odborné literatury svým způsobem jedinečná. Svědčí o tom nejen počet citací v pracích ostatních autorů, ale i množství aktualizovaných vydání této publikace a jejich překladů do cizích jazyků včetně češtiny³¹. Možnost zprostředkovat praktické poznatky přináší skutečnost, že Rinus van Schendelen mimo svou akademickou dráhu při Erasmus Universiteit v Rotterdamu profesně působí i v oblasti poradenství a managementu veřejných záležitostí.

Druhá část práce, případová studie věnovaná platformě *Culture Action Europe* a kampani *We Are More*, pak vychází především z primárních zdrojů. Představují je hlavně

---

³⁰ Tyto vztahy zkoumají autoři jako např. IdJ. Butler, J. Beyers či D. Coen a J. Richardson. Viz BUTLER, IdJ. *Non-governmental Organisation Participation in the EU Law-making Process: The Example of Social Non-governmental Organisations at the Commission*. In Parliament and Council' European Law Journal, 14(5) 2008; BEYERS, J. *Policy Issues, Organisational Format and the Political Strategies of Interest Organisations*. In West European Politics, Vol. 31, no. 6, November 2008, s. 1188-1211.; COEN, D - RICHARDSON, J. *Lobbying the European Union: Institutions, Actors and Issues*. Oxford: Oxford University Press, 2009.

³¹ Tato diplomová práce záměrně vychází z anglického originálu nejaktuálnější verze z roku 2010, český překlad staršího data slouží pouze jako reference z hlediska české terminologie.

informace a dokumenty zveřejňované samotnou *Culture Action Europe*. Dalším nezbytným souborem primárních zdrojů jsou však i dokumenty evropských institucí týkající se nové podoby evropských rámcových programů v oblasti kultury pro léta 2014-2020.

Platforma *Culture Action Europe* podává zprávy o své činnosti skrze vlastní internetové stránky a samostatně existující doménu kampaně *We Are More*³². Dalším primárním zdrojem informací mapující vývoj kampaně jsou čtvrtletní newslettery, které si autorka této práce nechala elektronicky zasílat. Konzultován byl též *Evropský rejstřík transparentnosti*, v němž je platforma *Culture Action Europe* registrována. Tato oficiální evropská databáze obsahuje širší profil platformy *Culture Action Europe*, stejně jako údaje o jejím financování a rozpočtu.

Jelikož se kampaň *We Are More* primárně soustřeďuje okolo budoucího evropského rámcového programu v oblasti kultury a audiovizí v období 2014-2020, sledovala práce také legislativní cyklus aktu zřizujícího tento nový program³³, od jeho vzniku po současné projednávání na půdě Rady EU a Evropského parlamentu. Účelem bylo zjistit, jak se cíle kampaně *We Are More* promítají ve stanoviscích Evropské komise, Rady EU a Evropského parlamentu, jež jsou obecně považovány za hlavní terče lobbyingových aktivit. Konzultována proto byla i evropská databáze *PreLex*, která monitoruje rozhodovací proces mezi evropskými institucemi. Problematickou se v tomto bodě jeví dostupnost některých dokumentů, především pak záznamů jednání a stanovisek Rady EU, které tradičně nejsou zveřejňovány. Ve snaze vypořádat se s tímto nedostatkem dat využila práce článků médií věnujících se evropské politice, především pak serveru *EUobserver* a *Euractiv*.

---

³² *We Are More*. Stránky kampaně. <http://www.wearemore.eu/> [cit. 15.01.2013].

³³ Evropská komise: *Proposal of a Regulation of the European Parliament and the Council on establishing the Creative Europe Programme*, COM(2011) 785/2. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/documents/proposal-regulation_en.pdf. [cit. 15.01.2013].

1. KULTURA V EU

1.1 Definice kultury

Pojem kultura patří k těm, jejichž jednotná definice je prakticky nemožná. Jeho význam lze chápat mnoha různými způsoby, od nichž se pak odvíjí i konkrétní definice tohoto pojmu. Odborná literatura uvádí možné koncepty, jimiž lze k termínu kultura přistupovat, přičemž dvěma nejčastěji zmiňovanými jsou koncept antropologický či sociologický a koncept funkcionální.³⁴ Sociologický koncept považuje kulturu v nejširším smyslu za soubor přístupů, zvyklostí, přesvědčení, hodnot a praktik, které jsou sdíleny danou sociální skupinou. Oproti tomu funkcionální přístup definuje kulturu v užším smyslu jako druh lidské činnosti, jejíž výsledky jsou spojeny s intelektuálními, morálními a uměleckými aspekty lidského života.³⁵ Jak je z obou uvedených konceptů patrné, není v některých situacích snadné jeden od druhého odlišit.

V okamžiku, kdy se kultura stává oblastí veřejných politik, čelí státy a instituce nutnosti definovat pojem za účelem vymezení své činnosti. Pro tyto záměry se však sociologický či funkcionální koncept kultury jeví příliš širokým a obecným. Ve veřejných politikách proto vznikly utilitární definice, které se tento problém snaží překonat a vytvořit operativní výklad pojmu kultura pro potřeby dané instituce.³⁶ Příkladem mohou být rezortní definice jednotlivých ministerstev kultury či definice mezinárodních organizací, jako je např. UNESCO³⁷.

Obtíže nastávají i v momentě, kdy má být kultura definována na úrovni EU. Oficiální dokumenty EU ani evropské právo tento pojem prozatím nikdy nedefinovaly, a instituce EU se tomu dokonce záměrně vyhýbají. Důvodem je jednak rozmanitost konceptů kultury, ale i rozdíly, které v otázce definice tohoto pojmu panují mezi členskými státy.³⁸ Neexistuje tedy rezortní definice kultury, jež by pojem vymezila pro užití v evropských politikách. Kultura či kulturní dimenze evropských politik a regulací jsou na úrovni EU definovány v závislosti na

---

³⁴ THORSBY, D. *Economics and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001, s. 9-11.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ KEARNS, P. *Culture and EU Law: The Exploration of an Interface*. In CRAUFURD SMITH, R. *Culture and European Union Law*, 2004 s. 387-396.

³⁷ Viz UNESCO: *Universal Declaration on Cultural Diversity*, 2002. Dostupné z: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13179&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html [cit. 22.3. 2013].

³⁸ CRAUFURD SMITH, R (ed.). *Culture and European Union Law*, s. 8-10.

konkrétní situaci. Ve sporech dotýkajících se kultury v evropských politikách proto finální pravidla určují rozhodnutí Soudního dvora EU.³⁹

Mimo užití výkladu evropského práva lze pozici kultury v ES/EU interpretovat i z historické perspektivy. V nejširším smyslu lze v tomto ohledu zajít až k počátkům samotné myšlenky evropské integrace a jejím kulturním a ideovým podnětům. Je-li ovšem řeč o roli kultury v evropských politikách, omezuje se tento nezbytný historický rámec jen na období několika posledních dekad. Jak bylo naznačeno již v úvodu práce, o kultuře jako oblasti politik ES/EU lze totiž hovořit až od 80. let minulého století.

Historický kontext společně s důsledkem změn, které pro kulturu v EU znamenala Maastrichtská smlouva, jsou potom klíčovými k pochopení toho, jakým způsobem docházelo k evropeizaci kultury jako oblasti evropských politik. Proces evropeizace kulturní domény však také zároveň demonstruje dvojitý význam role připisované kultuře na úrovni EU. Kultura v evropských politikách představuje jednak soubor hodnot evropské integrace, jednak oblast s ekonomickým potenciálem.

1.2 Evropeizace kulturní oblasti

V úvodu této práce byl definován koncept evropeizace. Bylo také vysvětleno, proč je z obecného hlediska nutné evropeizaci považovat za dvousměrný proces. I evropeizace kulturní oblasti v sobě tedy kombinuje jak *top-down*, tak *bottom-up* perspektivu. Ačkoliv je obecně těžké odhadnout, který ze směrů evropeizace předcházal tomu druhému, v případě kultury existuje mezi odborníky shoda. Evropeizace kulturního sektoru byla iniciována z úrovně evropských institucí, tedy z perspektivy *top-down*, a teprve prohlubování tohoto procesu vyvolalo reakci aktérů kulturní oblasti.⁴⁰ Jejich úsilí o podíl na tvorbě evropských regulací potom odpovídá *bottom-up* perspektivě evropeizace kulturní domény.

---

³⁹ KEARNS, P. *Culture and EU Law: The Exploration of an Interface*. In CRAUFURD SMITH, R. *Culture and European Union Law*, 2004, s. 397.

⁴⁰ Viz např. CRAUFURD SMITH, R. (ed.). *Culture and European Union Law*, 2004. SASSATELLI, M. *European Cultural Space in the European Cities of Culture. Europeanization and cultural policy*, 2008.

1.2.1 Perspektiva top-down

Počátky aktivit ES v oblasti kultury sahají do 80. let 20. století. V roce 1984 se například vůbec poprvé formálně sešla Rada EU ve formaci ministrů kultury. V této době došlo na úrovni ES k přijetí prvních opatření určených k finanční podpoře kulturních děl a literárních překladů. V roce 1985 byl spuštěn historicky první a dodnes fungující komunitární program *Evropské hlavní město kultury*.⁴¹ ES v této době ovšem nedisponovala žádným právním základem, ze kterého by přijetí daných regulací vycházelo. V otázkách souvisejících s kulturou bylo běžným zvykem aplikovat obecné normy evropského práva či využít regulací jiných politických oblastí. Jednalo se například o uplatnění principu volného pohybu osob pro podporu a zvýšení mobility umělců.

Omezení vzniklá z nutnosti aplikovat legislativu jiných politických oblastí byla překonána až v roce 1992 přijetím Maastrichtské smlouvy, která do budoucna vytvořila právní základ pro aktivity EU na poli kultury. Jak podotýká Monica Sassatelli, aktivity ES v kulturní oblasti byly od samého počátku propojeny s úsilím vytvářet a posilovat evropskou identitu.⁴² Kultura se stala nástrojem, jenž měl přispět k posílení legitimacy evropské integrace. To vše je neodmyslitelně spojeno právě s Maastrichtskou smlouvou, jejíž článek 128⁴³ (později čl. 151 Amsterodamské, nyní čl. 167 Lisabonské smlouvy) učinil kulturu oblastí aktivit EU.

Znění tohoto článku stejně jako výčet kompetencí EU v něm obsažených je charakteristický svou relativně vágní povahou: „Společenství přispívá k rozkvětu kultur členských států a přitom respektuje jejich národní a regionální různorodost a zároveň zdůrazňuje společné kulturní dědictví...“⁴⁴ Interpretace článku 128 SEU dává kultuře v EU především ideový význam. Kultura dle znění této smlouvy představuje soubor hodnot a oblast kooperace mezi členskými státy prolínající se do dalších evropských politik jako např. politiky regionální.⁴⁵

Článek 128 SEU tedy především přispěl k formulaci obecných hodnot evropské integrace a dal impulz k činnosti podporující mezikulturní porozumění a dialog. Za žádaný výstup kulturní spolupráce mezi členskými státy bylo v 90. letech 20. století považováno

---

⁴¹ Cílem tohoto programu je každoročně představit veřejnosti různá evropská města s jejich lokálními specifiky. EU potom spolufinancuje nejen potřebné přípravy, ale i doprovodné kulturní akce, které mají tento program zviditelnit.

⁴² SASSATELLI, M. *European Cultural Space in the European Cities of Culture. Europeanization and cultural policy*, s. 230.

⁴³ Viz Příloha I. Článek 128 Smlouvy o Evropské unii (text).

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ JEHANE, A. *La culture au sein de l'Union européenne: objet politique non identifié*. In Colléction Euroypa, Vol. 54/2008. Genève: Institut européen de l'Université de Genève, 2008, s. 19-21.

právě budování společné evropské identity a konceptu evropského občanství, jež bylo do evropského primárního práva taktéž zaneseno Maastrichtskou smlouvou. Mottem tohoto období se stalo ambivalentní spojení „*unity in diversity*“, které mělo vyjadřovat snahu o vytváření společné identity Evropanů za současného respektování jednotlivých národních odlišností.⁴⁶

Na základě článku 128 SEU vznikly subvenční programy *Raphaël* (oblast kulturního dědictví), *Ariane* (knihy a literární překlady) a *Kaléidoscope* (živá umění a multimédia). Tyto programy byly v roce 1998 spojeny v jeden rámec, tzv. program *Culture 2000*, jenž byl původně vytvořen na dobu čtyř let, od roku 2007 však začal fungovat v sedmiletých plánovacích cyklech. Zde je důležité podotknout, že právě rámcové programy představují pravděpodobně nejviditelnější výstup činnosti EU na poli kultury. Přímá finanční podpora kulturních projektů se proto jeví jako hlavní pilíř aktivit EU v této oblasti.⁴⁷

Evropské kulturní programy mají za cíl podporovat projekty s tzv. přidanou evropskou hodnotou, jíž lze definovat jako „důsledek vzniku projektů evropské dimenze, na kterých spolupracují aktéři několika různých zemí EU“⁴⁸. Výběrová kritéria těchto projektů se liší dle požadavků konkrétního rámcového programu a stejně tak i daného programového období. Pro ilustraci lze uvést příklad programu *Culture* v období 2007-2013. Počet spolupracujících aktérů podle jeho výběrových kritérií závisí na typu a délce daného projektu, minimální množství jsou však tři spolupracující organizace ze tří různých zemí (netýká se oblasti literárních překladů). Projekty jsou vybírány pravidelně v průběhu celého plánovacího období programu. Krátkodobé projekty a literární překlady každoročně, dlouhodobé projekty potom v tříletých intervalech. Mimo „přidanou evropskou hodnotu“ existuje pro možnost čerpání z programů určených kultuře i požadavek finanční spoluúčasti aktérů, v některých případech potom i tematický soulad, např. tehdy, kdy je každoročně vyhlašován evropský rok určité sociální problematiky (např. 2012 - Evropský rok aktivního stárnutí, rok 2013 - Evropský rok občanství, atd.). Právě vyžadovaný soulad s aktuální evropskou sociálně-kulturní problematikou lze považovat za další projev důrazu na hodnotový význam přisuzovaný kultuře na úrovni EU.

Paralelně s důrazem na hodnotovou dimenzi kultury však začaly aktivity EU sledovat i jiný aspekt tohoto odvětví, a to aspekt ekonomický. Bezprostřední souvislost měla tato změna s mezinárodními jednáními v rámci Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT). Během

---

⁴⁶ CRAUFURD SMITH, R (ed.). *Culture and European Union Law*, Oxford University Press, 2004, s. 78.

⁴⁷ SASSATELLI, M. *European Cultural Space in the European Cities of Culture. Europeanization and cultural policy*, s. 230.

⁴⁸ Tamtéž.

tzv. Uruguayského kola GATT, jež probíhalo mezi lety 1986-1994, vstoupily na mezinárodní fórum mimo jiné i otázky duševního vlastnictví a liberalizace světového obchodu se službami. Ve vztahu ke kultuře se obě problematiky dotýkaly především audiovizuální oblasti. Hlavní hráči jednání, USA a západoevropské země v čele s Francií, se v tomto bodě dostaly do zásadního sporu. Jeho podstata spočívala v tom, zda-li má být oblast audiovizuální liberalizována, či nikoliv. USA jako přední světový producent trvaly na zahrnutí audiovizuálního průmyslu do závěrů GATT, což by zajistilo volný obchod v tomto sektoru. Francie v čele dalších evropských zemí oproti tomu usilovala o ochranu svého národního trhu.⁴⁹ Jako hlavní argument evropských představitelů sloužilo tvrzení, že kultura představuje „zboží jako žádné jiné“⁵⁰. Spor, v němž nebylo možno dojít k výsledku vyhovujícímu oběma stranám, vyústil v řešení známé jako kulturní výjimka. Audiovizuální oblast nebyla pro svůj kulturní aspekt zahrnuta v závěrečných dohodách Uruguayského kola GATT.

V souvislosti s oficiálním dokončením vnitřního trhu ES v roce 1992 a mezinárodními jednáními Uruguayského kola GATT získal ekonomický aspekt kultury na evropské úrovni značnou pozornost. Nedošlo však k jeho favorizování či oddělení od aspektu hodnotového. Oba významy se staly komplementárními a pozice kultury v EU začala být z hlediska politických představitelů a institucí interpretována v tomto dvojitým rozsahu. „EU usilovala o vytvoření vnitřního trhu kulturních průmyslů za podmínky zachování jejich kulturní specifičnosti.“⁵¹

Prohlubování ekonomického pohledu na kulturu v EU přineslo zařazení pojmu *kulturní a kreativní průmysly* do politického jazyka evropských institucí. Zrod této nové dimenze ekonomického významu kultury v evropských politikách souvisel s tzv. lisabonskou strategií a především její revidovanou podobou z roku 2005. Oba termíny se také na úrovni EU na rozdíl od pojmu kultura dočkaly své definice⁵². Jejich užívání v rétorice institucí EU přispělo k zařazení kultury mezi odvětví evropské ekonomiky. Kultura je od tohoto okamžiku v rámci cílů evropských politik vnímána jako oblast vytvářející pracovní příležitosti⁵³, ale i

---

⁴⁹ CHAO, T. W. GATT'S Cultural Exemption of Audiovisual Trade: The United States May Have Lost Battle But Not The War. In University of Pennsylvania Journal of International Economic Law, Vol. 17:4 1996, s. 1127-1154.

⁵⁰ GABET, A. *L'exception culturelle*. Paris: Elipse Édition Marketing, sa., 2003, s. 47.

⁵¹ HUIJGH, E. *Diversity United? Towards an European Cultural Industry Policy*. In Policy Studies, Vol. 28, No 3, 2007, s. 215.

⁵² Pro definici pojmu *kulturní průmysly a kreativní průmysly* viz Evropská komise: *Executive summary*, 2004. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/documents/executive-summary_en.pdf. [cit. 24.3.2013].

⁵³ Dle údajů EUROSTATU pracovalo v rámci EU roce 2009 v kulturním sektoru 3.6 milionu osob, což odpovídalo 1,7% celkové zaměstnanosti. Viz EUROSTAT, „*Cultural Statistics*” *Pocketbook*, Luxembourg, 2009. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-32-10-374/EN/KS-32-10-374-EN.PDF. [cit. 24.3.2013].

jako důležitý zdroj inovací a stimulů podporující evropskou ekonomiku a konkurenceschopnost.⁵⁴

Za přímý důkaz pronikání lisabonské strategie do oblasti kultury lze považovat *Evropskou agendu pro kulturu*, kterou v roce 2007 iniciovala Evropská komise.⁵⁵ Tato deklaráce je příkladným důkazem toho, jak je kultura v současnosti nahlížena z pozice evropských institucí a politických představitelů. Propojení hodnotového a ekonomického potenciálu vytváří z kultury specifickou oblast aktivit EU, která nejen že prostupuje do řady jiných evropských politik, ale zároveň též spojuje celou škálu aktérů neziskového i ziskového sektoru. Koncept stavějící kulturu v EU na pomezí hodnotové a ekonomické sféry se pak promítl i v návrzích budoucího programového rámce pro kulturu v období 2014-2020, o němž bude řeč ve třetí kapitole této diplomové práce.⁵⁶

1.2.2 Perspektiva bottom-up

Předchozí odstavce se zabývaly tím, jakým způsobem docházelo k institucionalizaci aktivit EU v kulturní oblasti. V kontextu problematiky evropeizace této oblasti se tedy jednalo především o popis *top-down* perspektivy. Neodmyslitelnou součástí tohoto projektu je však i obrácený pohled, tedy perspektiva *bottom-up*. Zásah EU do kulturní sféry vzbudil reakci zúčastněných aktérů, a to především na dvou úrovních. V první řadě se jednalo o stanoviska členských států EU, dále potom o reakci veřejných a soukromých aktérů kulturní domény.

Z obavy před reakcí členských států kladla ES/EU již od počátku svých aktivit v kulturní sféře důraz na respektování národních kulturních odlišností. Zásah do kulturní oblasti vzbuzoval pochyby členských států v otázkách respektování národní identity a suverenity. Jak podotýká Rachael Craufurd Smith, obavy panovaly především z reakce Německa, kde kultura spadá do kompetencí představitelů jednotlivých spolkových zemí, a Dánska, obecně citlivého vůči jakémukoliv zásahu do národního práva a oponujícího konceptu evropského občanství. Členské státy však zásah EU do oblasti kultury vítaly povětšinou pozitivně. Řecko například ocenilo důraz na ochranu společného evropského kulturního dědictví a profitovalo z evropských zdrojů pro péči o antické památky v Athénách. Stejně tak i Francie vítala

---

⁵⁴ WIESAND, A – SÖNDERMANN, M. *The „Creative Sector“, An Engine for Diversity, Growth and Jobs in Europe*. European Cultural Foundation, September 2005.

⁵⁵ Evropská komise: *European Agenda for Culture*, 2007. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/european-agenda-for-culture_en.htm, [cit. 14.3.2013].

⁵⁶ Viz např. Evropská komise: *Creative Europe: Support Programme for Europe's Cultural and Creative Sector after 2014*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/index_en.htm . [cit. 22.3.2013].

opatření EU v kulturní oblasti s povděkem, neboť v nich spatřovala způsob ochrany před americkým a japonským audiovizuálním průmyslem.⁵⁷

Velmi pozitivně se zpočátku k čl. 128 SEU a z něj vzešlým finančním programům stavěli i aktéři kulturní oblasti. Evropské kulturní sítě a profesní organizace vnímaly regulace v oblasti kultury jako vesměs prospěšné a přinášející posílení role kultury v EU. Jak dokazuje Therese Kaufmann, období po Maastrichtské smlouvě přineslo nárůst mezinárodní spolupráce aktérů kulturní domény a také vznik nových platforem a sítí umožňujících tuto spolupráci.⁵⁸ Stejným způsobem bylo v roce 1992 založeno i *Evropské fórum pro umění a kulturní dědictví*, jež dnes nese název *Culture Action Europe* a je předmětem výzkumu této práce.

Jakkoliv byly počáteční reakce na opatření EU v kultuře pozitivní, období implementace prvních rámcových programů jako *Raphaël*, *Kaléidoscope*, *Ariane* a později i *Culture 2000*, přineslo jistou kritickou reflexi ze strany zúčastněných aktérů. Finanční zdroje plynoucí z evropských kulturních programů byly omezené a navíc vyžadovaly spolufinancování ze strany organizátorů vybraných projektů, což pro řadu z nich představovalo problém. Evropským kulturním programům byla vytýkána i nepřehlednost, složitost, velké množství cílů a přebujelá byrokracie s nimi spojená. Řadu potenciálních uchazečů tak odradila již sama formální stránka. Z hlediska návštěvnosti a viditelnosti kulturních projektů vzešlých z evropských programů také vyplynulo, že jednoho z hlavních cílů aktivit EU, zviditelnění kultury mezi evropskými občany, nebylo dosaženo.⁵⁹

Kritiky či zklamání aktérů kulturní domény pak podnítily snahu o změnu *statu quo*. Organizace jako *Culture Action Europe* začaly aktivně a jednohlasně vystupovat ve jménu reformy evropské politiky v oblasti kultury. Požadovaly pak především zvýšení dostupných prostředků a větší podporu, prosazování a zviditelnění pozice kultury v evropských politikách. Tito aktéři začali své aktivity nazývat lobbyingem a i *Culture Action Europe* sama sebe označila za kulturní lobby.

Vývoj následující období první kritické reflexe aktivit EU v kulturní oblasti dokazuje, že se požadavky lobby kulturního sektoru od této doby zásadně nezměnily. *Culture Action Europe*, její současné aktivity a evropský lobbying v kulturní oblasti jsou potom předměty zájmu případové studie tvořící druhou část této práce. Než však bude věnována pozornost samotné případové studii, je potřeba se zaměřit na obecnou problematiku lobbyingu v EU a z ní vyplývající klasifikaci zájmových skupin.

---

⁵⁷ CRAUFURD SMITH, R (ed.). *Culture and European Union Law*, s. 21-25.

⁵⁸ KAUFMANN, T. - RAUNIG, G.: *Anticipating European Cultural Policies. Position Paper on European Cultural Policies* 11/2002. Dostupné z: <http://eipcp.net/policies/aecp/kaufmannraunig/en>. [cit 12.3.2013].

⁵⁹ CRAUFURD SMITH, R (ed.). *Culture and European Union Law*, s. 66-78.

2. LOBBYING A ZÁJMOVÉ SKUPINY V EU

V úvodu této práce bylo vysvětleno, proč a za jakých okolností představuje lobbying jeden z vektorů evropeizace, zde definované jako proces formování evropských politických témat. Zdrojem evropeizace se potom stává jakákoliv lobby veřejného nebo soukromého sektoru působící na národní či evropské úrovni.⁶⁰ Právě rozlišení mezi zájmovými skupinami veřejného a soukromého sektoru je klíčové i pro charakteristiku lobbyingu v oblasti kultury.

Odborná literatura člení lobby dle typu sledovaných zájmů na soukromé a veřejné, přičemž terminologie tohoto dělení se liší v závislosti na autorovi či instituci. Evropský parlament tak např. dělí lobby na zastávající zájmy výrobců a zastávající zájmy občanské společnosti. Zájmy výrobců se rozumí nejen zájmy průmyslových a obchodních lobby, ale i organizací profesních, odborových a zaměstnaneckých. Obdobně kategorie občanských zájmů zahrnuje vícero podskupin jako organizace pro ochranu životního prostředí, ochranu spotřebitelů, sociální otázky či lobby hájící zájmy regionů.⁶¹ Autoři jako D. Coen, J. Richardson, J. Greenwood, rozlišují mezi tzv. business lobby či business zájmy na jedné straně a nevládními organizacemi na straně druhé.⁶²

Jak bylo také naznačeno v úvodu práce, odborná literatura definuje obecné aspekty, jež charakterizují každou zájmovou skupinu působící na úrovni EU. Tyto faktory určují, zda daná lobby vykazuje rysy veřejného, či soukromého sektoru. Mezi jednotlivými autory věnujícími se dané problematice dochází ve formulaci a pojmenování těchto klíčových aspektů pouze k drobným nuancím. David Coen a Jeremy Richardson uvádějí tři následující faktory: vliv institucionálního prostředí EU, vnitřní organizační strukturu každé lobby a prostředky užití k dosažení jejích cílů.⁶³ Obdobně se vyslovuje i Rainer Eising, který za určující považuje institucionální kontext lobbyingových aktivit, strukturu každé lobby a jí používané strategie.⁶⁴ Dle Rinuse van Schendelena lze rysy definující každou zájmovou skupinu v EU shrnout třemi slovy: aktéři, faktory a vektory. Aktéry van Schendelen rozumí instituci, skupinu či jednotlivce, na které se zájmová skupina snaží působit. Faktory autor míní souhrn okolností a dispozic, jež lobby mobilizuje a využívá k dosažení svých cílů,

---

⁶⁰ Van SCHENDELEN, R. *More Machiavelli in Brussels: the Art of Lobbying the EU*, s. 35-41.

⁶¹ European Parliament Working Paper: *Lobbying In The European Union: Current Rules and Practises*. Brussels, 2003.

⁶² Viz COEN, D - RICHARDSON, J (eds.). *Lobbying the European Union: Institutions, Actors and Issues*. Oxford: Oxford University Press, 2009.

⁶³ Tamtéž, s. 3-7.

⁶⁴ EISING, R. *Institutional Context, Organizational Resources and Strategic Choices. Explaining Interest Group Access in the European Union*. In *European Union Politics*, vol 8 (3), 2007, S. 329.

zatímco vektory chápe autor jako metody a strategie, které jsou aplikovány při realizaci těchto cílů.⁶⁵

Tato diplomová práce vychází z nejběžnějšího a v odborné literatuře nejčastěji se vyskytujícího dělení na lobby hájící veřejné a soukromé zájmy. V obou kategoriích bude práce sledovat tři charakteristické rysy, jež dle obecné teorie lobbyingu v EU rozhodují o tom, zda lze konkrétní zájmovou skupinu považovat za veřejnou, či soukromou. V první řadě se jedná o financování, organizační strukturu daného uskupení a hierarchické vztahy, které existují mezi jeho členy. Dalším sledovaným rysem je vzájemný vztah zájmové skupiny a evropských institucí. O tom, zda-li má pro dané aktéry význam lobbovat konkrétní evropskou instituci, rozhoduje především její role v evropském legislativním procesu. Tato práce se proto omezí na vztah zájmových skupin a základní trojice evropských institucí, Evropské komise, Evropského parlamentu a Rady EU. Poslední zde sledovanou charakteristikou, která rozhoduje o zařazení každé lobby v rámci teorie evropského lobbyingu, jsou konkrétní lobbyingové strategie a nástroje, jež daná lobby volí k dosažení svých cílů.

2.1 Veřejné zájmy

Lobby sledující veřejné zájmy nabývají často statutu neziskových organizací. Obecně mívají volnou strukturu bez výrazných hierarchií. Flexibilní struktura totiž poskytuje vysokou míru adaptability vůči dynamickému vývoji evropských politik a častým změnám, které přináší. Statut neziskové organizace usnadňuje přístup těchto zájmových skupin k prostředkům plynoucím z rozpočtu EU, ať už ve formě některého z fondů, programů či speciálních nástrojů.⁶⁶

Evropská komise a Evropský parlament jsou považovány za instituce, jež jsou veřejnými zájmovými skupinami vyhledávány nejčastěji. Nutné je však podotknout, že tato potřeba kontaktu není jednostranná, ale platí i v opačném směru. Komise i Evropský parlament vyhledávají zástupce zájmových skupin a neziskových organizací ve snaze budovat a posílit koncept občanské společnosti v EU. Od roku 2001, kdy zveřejnila *Bílou knihu o evropském vládnutí*, usiluje Evropská komise o zapojení všech zúčastněných stran a zejména občanů do procesu vytváření evropských politik. Právě veřejný sektor představuje v očích

---

⁶⁵ Van SCHENDELEN, R. *More Machiavelli in Brussels: the Art of Lobbying the EU*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010, s. 108-110.

⁶⁶ Justin Greenwood uvádí, že zájmové skupiny veřejného sektoru jsou příjemci evropských dotací v hodnotě rovnající se až 1% celkového rozpočtu EU. GREENWOOD, J. *Interest representation in the European Union*. Basingtoke:Palgrave Macmillan, 2007, s. 1.

Evropské komise důležitý komponent transparentní tvorby evropské legislativy. Účast občanské společnosti na evropském rozhodovacím procesu je vnímána jako prvek podporující legitimitu EU.⁶⁷

Lobby veřejného sektoru jsou ze strany tvůrců evropských politik dále ceněny i pro svou schopnost identifikovat nová témata, jež dosud nebyla pokryta v politické agendě EU. Evropská komise institucionalizovala mechanismus, kterým mohou reprezentanti veřejných, ale i soukromých zájmů oficiálně vyjádřit svůj postoj k dané politice či konkrétní regulaci. Jedná se o systém tzv. otevřených konzultací, jež většinou předcházejí samotným legislativním návrhům Evropské komise. Ta vyhlašuje otevřené konzultace v oblastech, kde je názor širokého spektra společenských aktérů považován za důležitý. Faktem také zůstává, že se aktéři reprezentující veřejné zájmy otevřených konzultací účastní v hojném počtu, neboť veřejné konzultace představují spolehlivou cestou, jak evropským představitelům adresovat byť i minoritní stanoviska k daným záležitostem.⁶⁸

Ve vztahu k Evropskému parlamentu hraje koncept evropské občanské společnosti a její participace a reprezentace obdobnou roli jako ve vztahu k Evropské komisi. Také Evropský parlament usiluje o zvyšování vlastní legitimacy. V případě Evropského parlamentu hraje však ve vztahu k reprezentantům veřejných zájmů roli jiný důležitý aspekt, kterým jsou evropské volby. Evropští poslanci jsou považováni za přístupné a otevřené širokým společenským zájmům, jelikož jim kontakty s jejich zástupci pomáhají budovat obraz před veřejností. Jakkoliv mohou být evropské volby svou podstatou a pravidly považovány za druhořadé oproti volbám domácím, je nepopiratelným faktem, že i europoslanci potřebují získat voliče, aby byli (znovu)zvoleni. Zájem o veřejné a společenské problémy může proto představovat jeden ze spolehlivých témat úspěšných volebních kampaní.⁶⁹

Oproti Evropské komisi a Evropskému parlamentu se Rada EU pro reprezentanty veřejných zájmů jeví jako téměř nepřístupná instituce. Rada EU „se nezdá být snadno přístupná neziskovým organizacím usilujícím o to, aby byly známy jejich názory. Pro neziskové organizace neexistuje žádná formální cesta, skrze kterou se přiblížit k Radě EU, a udržování neformálních vztahů je obtížné.“⁷⁰

---

⁶⁷ Evropská komise: *Bílá kniha o evropském vládnutí. COM (2001) 428, Jul 2001*. Dostupné z: http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/index_cs.htm#2001 [cit. 30.01.2013].

⁶⁸ HEIDBERDER, E. D. *Civil society participation in EU governance*. In *Living Reviews in European Governance*, Vol. 7 (2012) No. 2. Dostupné z: <http://www.livingreviews.org/lreg-2012-2>. [cit. 30.01.2013].

⁶⁹ GREENWOOD, J. *Interest representation in the European Union*. Basingtoke:Palgrave Macmillan, 2007, s. 2-3.

⁷⁰ BUTLER, IdJ. *Non-governmental Organisation Participation in the EU Law-making Process: The Example of Social Non-governmental Organisations at the Commission*, In *Parliament and Council's European Law Journal*, 14(5) 2008, s. 579.

Aktéři reprezentující veřejné zájmy zaujímají jak vnitřní, tak vnější lobbyingové strategie. Vnitřní strategií se přitom rozumí takové jednání zájmové skupiny, které respektuje rozhodnutí evropských institucí a usiluje o konstruktivní spolupráci s nimi. Vnější strategie oproti tomu značí negativní a odmítavý přístup vůči opatřením evropských institucí.⁷¹ Průvodním znakem strategií skupin sledujících veřejné zájmy je důraz na kulturní a společenské hodnoty. Řada užitých lobbyingových nástrojů, především těch komunikačních, má často emocionální podtext. Charakteristickým rysem lobbyingových strategií veřejného sektoru je také jejich krátkodobá orientace.⁷²

Lobby sledující veřejné zájmy často budují strategické aliance se všemi aktéry sledujícími společný cíl bez rozdílu toho, zda se jedná o zástupce veřejného, či soukromého sektoru. Obvykle také vznikají rozvětvené sítě aktérů, které mají usnadnit komunikaci a vzájemnou výměnu informací. Lobby soukromého sektoru často vytvářejí nové organizační složky a specializované větve, jež jsou zaměřeny na úzce vymezenou dílčí problematiku oblasti, v níž se daná lobby pohybuje. Jako běžný příklad z praxe lze uvést situaci, kdy se v rámci politiky životního prostředí připravuje nová regulace a stávající nezisková organizace vytvoří sesterskou větev specializovanou výlučně na problematiku spojenou s touto regulací. Lobby veřejného sektoru také usilují o viditelnost a pozornost veřejnosti. K tomu využívají jednak médií, jednak petic, jež jsou zasílány evropským institucím a politickým představitelům. V neposlední řadě též zájmové skupiny veřejného sektoru z vlastní iniciativy trvale monitorují proces a stav implementace evropských politik.⁷³

2.2 Soukromé zájmy

Lobby hájící soukromé zájmy nabývají širokého spektra forem v závislosti na oblasti evropské politiky a vlastních sledovaných cílech. Soukromé zájmy v EU mohou hájit individuální firmy, ze strategických důvodů však nejčastěji dochází k jejich spojování do národních a evropských asociací či zastřešujících platforem, jakou je např. BUSINESSEUROPE. Spojování za účelem sledování společných zájmů umožňuje aktérům pokrýt širší oblast konkrétní politiky za nižší náklady a s většími zisky, než kdyby jednali samostatně. Platformy zároveň zaručují úroveň profesionality a expertní znalosti v dané

---

⁷¹ European Parliament Working Paper: Lobbying In The European Union: Current Rules and Practises. Brussels, 2003, s. 17-18.

⁷² Podle COEN, D - RICHARDSON, J. (eds.). *Lobbying the European Union: Institutions, Actors and Issues*, s. 177.

⁷³ Tamtéž.

oblasti. Tato uskupení aktérů hájících soukromé zájmy jsou charakteristická svou pevnou a hierarchickou strukturou. Lobby soukromého sektoru také disponují znatelně většími prostředky než veřejné zájmové skupiny a nemalá část těchto prostředků je investována do profesionalizace lobbyingových aktivit.⁷⁴

Jak podotýká Rainer Eising, na rozdíl od veřejného sektoru, lobby hájící soukromé zájmy „vyhledávají především přímý přístup k politickým představitelům, neusilují o mobilizaci veřejnosti či pořádání kampaní“⁷⁵. Stejně jako v případě veřejných zájmů se však vztah zájmových skupin soukromého sektoru a Evropské komise jeví jako oboustranný. Lobby soukromého sektoru usilují o ovlivnění evropských politik a regulací v jejich počátku, v momentu, kdy dochází k tvorbě konkrétních legislativních návrhů na půdě Evropské komise. V této fázi legislativního procesu jsou aktéři hájící soukromé zájmy sami vyhledáváni Evropskou komisí, neboť jsou považováni za nositele expertní znalosti, kterou úřednický aparát nemusí disponovat. Stejně jako v případě veřejných zájmů a systému otevřených konzultací byla institucionalizována i spolupráce mezi Evropskou komisí a skupinami hájícími soukromé zájmy. K zapojení těchto aktérů do tvorby evropských politik dochází v podobě tzv. komitologie, tedy procesu, kdy jsou experti dané oblasti spolu se zástupci členských států zváni k přípravě či implementaci určitých legislativních aktů menšího politického významu, jakými jsou např. směrnice o technických normách.

Zájmové skupiny obecně mohou na půdě Evropského parlamentu ovlivnit hlasování o konkrétním legislativním návrhu skrze kontakty s relevantními europoslanci a parlamentními výbory. Mohou tak například usilovat o to, aby výbor, jenž se daným návrhem zabývá, přijal výhrady zájmové skupiny a prosadil změny v daném návrhu před celým plenárním zasedáním. Evropský parlament kontakty s aktéry hájícími soukromé zájmy neusiluje o získání expertní znalosti, jako je tomu v případě Evropské komise. Od lobby soukromého sektoru získává Evropský parlament přehled o tom, co Pieter Bouwen označuje jako „všezahrnující evropský zájem“⁷⁶.

Na rozdíl od veřejných zájmových skupin je přímý přístup soukromých lobby k Radě EU považován za možný, avšak náročný z hlediska důkladné přípravy, analýzy a mobilizace zdrojů.⁷⁷ Vzhledem ke struktuře Rady EU vyžaduje lobbying na půdě této instituce působení

---

⁷⁴ COEN, D. *The European Business Lobby*. In *Business Strategy Review*, 1997, Vol. 8, Issue 4, s. 20-21.

⁷⁵ EISING, R. *The access of business interests to European Union Institutions. Notes towards a theory*. In *Arena Working Paper*, No 29, 2005, University of Oslo, p. 6.

⁷⁶ *Encomapassing European interest*. Bouwen jej definuje jako „agregované potřeby a zájmy konkrétního sektoru vnitřního trhu EU“. BOUWEN, P. *Exchanging access goods for access: A comparative study of business lobbying in the European Union institutions*. In *European Journal of Political Research* 43, 2004, s. 346.

⁷⁷ Tamtéž, s. 345-346.

na několika úrovních. Za prvé je to úroveň národního státu, kde se zájmové skupiny snaží ovlivnit národní reprezentanty vysílané hájit zájmy členských zemí na jednání Rady EU. Je však také potřeba působit na stálé zástupce při této instituci, a to na obou úrovních COREPERU. Náročnost lobbování Rady EU tedy tkví nejen v tom, že neexistuje strukturalizovaná podoba přístupu k této instituci jako v případě Komise, ale také v tom, že zájmová skupina snažící se ovlivnit výsledek rozhodování Rady musí být paralelně aktivní na několika úrovních.⁷⁸

Skupiny hájící soukromé zájmy ve valné většině případů volí vnitřní strategie. Snaží se o profesionalizaci lobbyingových aktivit a vynakládají k tomu nemalé prostředky. Investice, které jsou k profesionalizaci lobbyingu potřeba, také podněcují úsilí o to, aby zvolené strategie byly jednak návratné, jednak použitelné a efektivní v dlouhodobém časovém horizontu.⁷⁹

Zájmové skupiny soukromého sektoru často využívají sociální kapitál a své postavení k budování dobré reputace a na důvěře založených vztahů s evropskými představiteli. Obdobně se snaží navazovat a udržovat neformální kontakty s těmi lobby dané oblasti, se kterými sdílí společné cíle. Lobby veřejného sektoru usilují o to, aby si zajistily trvalé členství v nejrůznějších evropských komisích, expertních skupinách a fórech. V jejich zájmu je také profesionalizace komunikace s hlavními aktéry evropských politik. Dochází proto k vytváření přímých, konzistentních a centralizovaných metod komunikace s evropskými institucemi. Ve snaze realizovat své záměry dále lobby soukromého sektoru propojují jednotlivé problematiky, zařazují je do širšího kontextu tak, aby bylo vyhověno politickým cílům dané oblasti. Jako příklad lze uvést situaci, kdy soukromá lobby ve snaze prosadit vlastní vidinu konkurenceschopnosti v evropských politikách prezentuje hlavní argumenty svého postoje v kontextu dopadů na regionální zaměstnanost.⁸⁰

---

⁷⁸ GREENWOOD, J. *Interest representation in the European Union*. Basingtoke:Palgrave Macmillan, 2007, s. 26-30.

⁷⁹ COEN, D - RICHARDSON, J (eds.). *Lobbying the European Union: Institutions, Actors and Issues*, s. 153-164.

⁸⁰ Tamtéž.

2.3 Lobbying a zájmové skupiny v EU - shrnutí

V této kapitole práce byly uvedeny charakteristiky, jež dle teorie lobbyingu v EU určují, zda konkrétní lobby reprezentuje veřejné, či soukromé zájmy. Obecné rysy veřejného a soukromého sektoru jsou určující pro následující případovou studii. Srovnáním znaků obou skupin zájmů se znaky, které vykazuje platforma *Culture Action Europe*, bude charakterizován evropský lobbying v kulturní oblasti. Přehled obecných znaků veřejného a soukromého sektoru proto shrnuje následující tabulka:

Tabulka č1. Charakteristiky skupin hájící veřejné a soukromé zájmy v EU-shrnutí

	Veřejné zájmy	Soukromé zájmy
Struktura a financování		
Struktura	volná, flexibilní	rigidní
Vnitřní hierarchie	bez hierarchických vztahů mezi členy	hierarchické vztahy mezi členy
Rozhodování	kolektivní, decentralizované	centralizované
Zdroje financování	veřejné finance, evropské dotace, dary	vlastní zdroje, dary
Vztah k evropským institucím		
Evropská komise	otevřené konzultace	expertní komise-komitologie
Rada EU	přístup téměř nemožný	omezený přístup vyžadující mobilizaci mnoha zdrojů
Členové Evropského parlamentu	vztah s veřejností, evropské volby	"všezahrnující evropský zájem"
Lobbyingové strategie a nástroje		
Strategie	vnitřní, vnější	vnitřní
	krátkodobé	dlouhodobé
	emotivně založené	profesionlaizované
Nástroje	strategické aliance se všemi zúčastněnými aktéry	budování reputace a dobrých vztahů
	větvení organizace, specializace na dílčí cíle	neformální kontakty s ostatními lobby daného sektoru
	vytváření rozvětvených sítí aktérů, výměna informací	centralizovaná a profesionální komunikace
	snaha o viditelnost, medializace	členství v expertních komisích a fórech
	petice adresované evropským představitelům	soukromé zájmy prezentovány v kontextu veřejných politik
	monitoring evropských politik	

Zdroj: Autorka.

3. KAMPAŇ *WE ARE MORE* A EVROPSKÝ LOBBYING V KULTURNÍ OBLASTI

První kapitola této diplomové práce se zabývala okolnostmi vzniku platformy *Culture Action Europe*. Bylo vysvětleno, jak vznik *Culture Action Europe* souvisel s přijetím článku 128 SEU, který vytvořil právní základ pro aktivity EU v oblasti kultury. *Culture Action Europe* v současnosti figuruje jako největší evropská kulturní lobby a sama sebe označuje za „lobbyistickou organizaci hájící a prosazující umění a kulturu coby stavební kameny evropského projektu“⁸¹. Tato platforma je zároveň členem *EU Civil Society Contact Group*, uskupení jež sdružuje osm největších evropských organizací působících v oblasti veřejných zájmů⁸².

V říjnu roku 2010 zahájila *Culture Action Europe* kampaň nesoucí název *We Are More* za účelem ovlivnit podobu evropských kulturních programů v období 2014-2020. V roce 2010 totiž na úrovni EU odstartovala jednání o budoucnosti rámcových programů *Culture*, *MEDIA* a *MEDIA Mundus* a platforma *Culture Action Europe* se v těchto jednáních začala aktivně angažovat. Spuštěním kampaně *We Are More* chtěla platforma mobilizovat své členy tak, aby se všemi možnými prostředky zapojili do dění okolo přípravy budoucích rámcových programů. Kampaň však neměla pouze zviditelnit danou problematiku mezi stávajícími členy. Cílem *Culture Action Europe* bylo též získat podporu zatím nezúčastněných aktérů kulturní domény.⁸³

Kampaň *We Are More* je nutno vnímat v širších souvislostech. V první řadě kampaň bezprostředně souvisí s vyjednáváním nového evropského finančního rámce pro období 2014-2020. To ostatně vyplývá již ze samotné podstaty aktivit EU v oblasti kultury. Jak bylo naznačeno v první kapitole práce, nejviditelnější prvek činnosti EU v této doméně totiž představují právě subvenční programy jako *Culture*, *MEDIA* či *MEDIA Mundus*. Konkrétním požadavkem kampaně *We Are More* je proto i navýšení prostředků určených pro kulturní rámcové programy v EU.

---

⁸¹ Culture Action Europe: *About us*. Accessible at: <http://www.cultureactioneurope.org/network/about-us>. [cit. 12.3.2013].

⁸² CONCORD, Culture Action Europe, European Public Health Alliance, European Civil Society Platform for Lifelong Learning, European Women's Lobby, Green Ten, Human Rights and Democracy Network, Social Platform.

⁸³ Viz výzvy adresované platformou Culture Action Europe aktérům kulturní domény. Culture Action Europe: *Newsletter #4 September 2010*. Dostupné z : <http://newsletter.cultureactioneurope.org/newsletter-september-2010.html>. [cit. 09.3.2013].

Počátkem roku 2011 začalo být patrné, že Evropská komise zamýšlí spojit dosavadní rámcové programy *Culture*, *MEDIA* a *MEDIA Mundus* v jeden jediný program, nesoucí název *Creative Europe*. Na základě rozsáhlé studie se Evropská komise k tomuto kroku rozhodla ze dvou hlavních důvodů. Za prvé proto, aby byl zefektivněn celý systém dotací pro kulturní a audiovizuální sektor a kultura přispívala k obecným cílům hospodářského růstu a zaměstnanosti v EU. Za druhé z toho důvodu, že dle mínění Evropské komise aktéři obou sektorů čelí obdobným problémům spojeným s globalizací a fragmentací trhu, jež je dána různorodostí kulturní oblasti.⁸⁴

Záměry Evropské komise stejně jako způsob, jakým tato instituce o celé věci informuje, jasně dokazují, že ekonomický aspekt kultury převládá nad jejím hodnotovým významem. Důraz na ekonomický rozměr kultury je v návrhu programu *Creative Europe* více než patrný: „Je třeba spojit jednotlivé současné unijní programy pro kulturní a kreativní odvětví v jediný přehledný rámcový program tak, aby bylo možné efektivněji podporovat aktéry těchto sektorů. Tito aktéři tak budou moci využít všech příležitostí, které nabízejí digitalizace a globalizace, a přispět k řešení problematiky fragmentace trhu.“⁸⁵ Program také zřizuje tzv. *Nástroj pro kulturní a kreativní odvětví*⁸⁶, jenž má posloužit jako zdroj dotací pro malé a střední podniky v oblasti kultury. Tato podpora komerčního sektoru ze zdrojů určených kultuře v EU je v historii evropské integrace absolutní novinkou.

Struktura a politické cíle programu *Creative Europe* jsou určující i pro výzkumné účely této práce. Sloučení dosavadních rámcových programů spolu s důrazem na ekonomický aspekt kultury se totiž projevují i v orientaci a požadavcích kampaně *We Are More*. Propojení *Creative Europe* s politickou strategií *Evropa 2020* rozšířilo působnost kampaně *We Are More* i na evropskou kohezní politiku. *Culture Action Europe* označila kohezní politiku za doménu, jež úzce souvisí s kulturou a kulturní rozmanitostí a zároveň obecně přispívá k ekonomickému růstu.⁸⁷ Podpora kulturní dimenze kohezní politiky byla proto zařazena i mezi cíle kampaně *We Are More*.

Ačkoliv se ekonomický aspekt budoucích aktivit EU v oblasti kultury jeví jako dominantní, nelze zpochybnit fakt, že i důraz na hodnotovou dimenzi kultury je v návrhu *Creative Europe* přítomný. Tak, jako jsou ekonomická a hodnotová dimenze kultury

---

⁸⁴ Evropská komise: *Creative Europe: Frequently Asked Questions* (MEMO 11/819), Brusel, 2011. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-819_en.htm?locale=en. [cit. 28.3.2013].

⁸⁵ Evropská komise: *Proposal of a Regulation of the European Parliament and the Council on establishing the Creative Europe Programme*, COM(2011) 785/2. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/documents/proposal-regulation_en.pdf. [cit. 24.4.2013].

⁸⁶ *The Cultural and Creative Sectors Facility*.

⁸⁷ *We Are More: Demands*. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/campaign/>. [cit. 9.3.2013].

provázány v návrhu programu *Creative Europe*, jdou ruku v ruce i v požadavcích kampaně *We Are More*. Kampaň na jednu stranu vybízí evropské představitele k tomu, aby uznali společenský význam kultury, na stranu druhou však volá po odvážných politických rozhodnutích a nezbytnosti experimentovat a riskovat, co se investic v kultuře týká. Právě investice do živých umění, kreativních průmyslů, vzdělávání, sociální koheze a udržitelnosti životního prostředí, mohou jako jediné zaručit to, aby EU „...dosáhla cílů růstu a zůstala i nadále přední světovou demokracií.“⁸⁸

Z formálního hlediska sestává kampaň *We Are More* z několika částí. Její středobod tvoří tzv. *Manifest*, programové prohlášení kampaně adresované evropským politickým představitelům. Další obsah představují stanoviska platformy *Culture Action Europe*, která vyjadřují pozice této lobby vůči klíčovým událostem souvisejícím s kampaní *We Are More*. Mezi tyto klíčové události patří například závěry průběžných jednání o podobě programu *Creative Europe* či budoucnosti kohezní politiky a finančního rámce pro léta 2014-2020. Jsou zaznamenávány formou krátkých zpráv, jejichž archiv je dostupný skrze internetové stránky kampaně⁸⁹.

Manifest dává představu o tom, jakou roli by dle organizátorů kampaně měla kultura v ideálním případě v EU sehrávat⁹⁰. Organizátoři kampaně přitom cíleně promlouvají za širokou veřejnost: „Jsme ti, kteří společně utvářejí různé kultury Evropy a váží si jich. Je nás víc než mnoho. Jsme víc než pouzí výrobci a konzumenti. Jsme zastánci kulturních práv, vzdělávání a principu aktivního občanství.“⁹¹ Právě odsud je odvozen název celé kampaně *We Are More*, jenž lze do češtiny přeložit jako *Jsme víc*. *Manifest* také obsahuje výzvu potenciálním příznivcům kampaně, aby připojili svůj podpis pod text tohoto prohlášení (podpis je realizován elektronickým odesláním základních údajů o jedinci či organizaci a udáním jejich emailové adresy). Celkový počet podpisů je průběžně aktualizován na stránkách kampaně i platformy *Culture Action Europe*.⁹²

Kampaň *We Are More* představuje svým rozsahem ojedinělý jev evropského lobbyingu v oblasti kultury a zároveň umožňuje jeho bližší analýzu. Právě kampaň *We Are More* usnadňuje určit, zda platforma *Culture Action Europe* vykazuje specifické rysy oproti typickým znakům soukromé nebo veřejné zájmové skupiny. Jak bylo naznačeno výše, rozhodnout o tom je možné na základě sledování tří následujících charakteristik: organizační

---

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ *We Are More: News*. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/blog/>. [cit. 15. 3. 2013].

⁹⁰ Blíže viz Příloha č. 2: *We Are More: Manifest* (text).

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Počet příznivců kampaně k 25.4.2013 činil 27 229. *We Are More: Manifesto*. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/manifesto/>. [cit 25.4.2013].

struktury a financování kampaně, vztahu k evropským institucím a užitých lobbyingových strategií a nástrojů. Právě tyto charakteristiky platformy *Culture Action Europe* budou na pozadí kampaně *We Are More* analyzovány v následujících odstavcích.

3.1 *Culture Action Europe*: organizační struktura a financování

Platforma *Culture Action Europe* představuje na evropské úrovni působící střešní organizaci, jež sdružuje aktéry kulturní domény. Tato lobby nemá svá zastoupení na úrovni jednotlivých států a působnost v nich je omezena na aktivity jejich vlastních členů. Seznam členů *Culture Action Europe* je charakteristický svou pestrostí, přičemž členství je vyhrazeno organizacím, a nikoliv jedincům. Členská základna čítá více než stovku institucí ze států evropské sedmadvacítky, přítomny jsou však i organizace z Běloruska, Moldavska či Chorvatska.

Bližší pohled na seznam členů ukazuje, že tato lobby sdružuje reprezentanty jak soukromých, tak veřejných zájmů. Většinu také nepředstavují aktéři operující v rámci jednoho členského státu EU (ačkoliv i ti jsou zastoupeni v hojném počtu), ale především evropské organizace multilaterálního charakteru a sítě aktérů kulturní oblasti.⁹³ Mezi reprezentanty soukromých zájmů jsou přítomny např. produkční oblast (studio *ArtyFarty*) či oblast médií (*Eurozine*). Zúčastněny jsou i koordinační a lobbyingové organizace (*Budapest observatory*) či think-tanky (*ProCulture*). Členství je udělováno také vládním institucím (*Francouzský institut*). V neposlední řadě však lze mezi členy najít i natolik specifická uskupení jako jazzový orchestr (*European Jazz Orchestra*) či sdružení spisovatelů (*European Writers Council*).⁹⁴

Členství je rozlišováno na plné a asociované, přičemž asociované členství je udělováno administrativním jednotkám a regionům (např. francouzský *Nord-Pas-de-Calais*). Plné členství přináší právo hlasovat v plenárním zasedání *Culture Action Europe*, jež je jediným rozhodovacím orgánem. Plenární zasedání schvaluje plány aktivit platformy *Culture Action Europe*, její rozpočet, volí a odvolává výkonnou radu *Culture Action Europe*, stejně jako mění stanovy této organizace.⁹⁵

---

⁹³ Viz Příloha č. 3: Organizační struktura *Culture Action Europe* (obrázek).

⁹⁴ Culture Action Europe: *Our Members*. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/lang-en/network/our-members>. [cit 19.4.2013].

⁹⁵ Culture Action Europe: *Coordinated Articles of Association as Approved by the General Meeting of 7 February 2008*. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/images/stories/networkpdf/statutes-2008-en.pdf>. [cit. 1.4.2013].

Požadavky na členství jsou spíše formálního charakteru. Kandidátské organizace musejí splňovat právní náležitosti států, v nichž jsou registrovány. V přihlášce⁹⁶ jsou dále nuceny uvést motivaci a očekávaný přínos členství v platformě *Culture Action Europe*. O členství žádající organizace musejí dále přijmout stanovy *Culture Action Europe*, její cíle a souhlasit z vizuální a programovou propagací této lobby i kampaně *We Are More*. Oficiální žádost o členství je vyhodnocována výkonnou radou *Culture Action Europe*. Rozhodne-li rada ve prospěch členství, musí kandidátská organizace uhradit členský poplatek ve výši odstupňované podle ročního obrátu této organizace. Rozsah ročních členských příspěvků pro rok 2013 se pohybuje od 480 EUR pro organizace s obrátem pod 230 000 EUR až po 1 275 EUR pro organizace s ročním obrátem nad 750 000 EUR.⁹⁷

Informace o příjmech a způsobu financování *Culture Action Europe* jsou dostupné skrze *Evropský rejstřík transparentnosti*. V něm je tato platforma vedena jako „nezisková organizace hájící zájmy občanské společnosti“⁹⁸. Zda-li tato organizace nevykazuje žádné zisky však na základě záznamu v rejstříku zjistit nelze, neboť se deklarované údaje týkají pouze příjmů. Položka výdajů je uvedena odhadovaným rozmezím, a nikoliv konkrétní finanční sumou či strukturou. Nelze proto jasně určit, jaké výdaje jsou určeny na financování kampaně *We Are More*. Dostupné záznamy navíc vykazují data pro rok 2011, nejsou tudíž aktuální. Jako zdroje příjmů deklaruje *Culture Action Europe* evropské dotace, členské příspěvky a dary (u nich je vždy specifikován dárcem). Konkrétní částky u jednotlivých položek uvádí následující tabulka:

---

⁹⁶ Viz Příloha č. 4: *Culture Action Europe* Subscription Form 2013 (obrázek).

⁹⁷ Viz Příloha č.4: *Culture Action Europe* Subscription Form 2013. Dostupné z <http://www.cultureactioneurope.org/lang-en/network/why-join>. [cit. 02.03.2013]. Ve srovnání s rokem 2012 členské poplatky vzrostly ve všech kategoriích o 150 EUR.

⁹⁸ *Evropský rejstřík transparentnosti*. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/consultation/displaylobbyist.do?id=11331097409-13&isListLobbyistView=true&locale=cs#cs>, [cit. 12.03. 2013].

Tabulka č. 2: Rozpočet *Culture Action Europe* v roce 2011

<u>Příjmy</u>	<u>Výdaje</u>
Celkové příjmy: 246 078 EUR	Celkové výdaje: (odhad) 250 000-300 000 EUR
-z toho evropské dotace: 110 500 EUR	
-z toho jiné zdroje: 135 576 EUR	
-z toho roční členské příspěvky: 67 800 EUR	
- z toho dary Evropské kulturní nadace: 35 000 EUR	
- z toho dary Platformy pro mezikulturní Evropu: 14 104 EUR	
- z toho zdroje plynoucí ze spoluúčasti na projektech: 18 674 EUR	

Zdroj: *Evropský rejstřík transparentnosti*. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/consultation/displaylobbyist.do?id=11331097409-13&isListLobbyistView=true&locale=cs#cs>, [cit. 12.03. 2013].

3.2 *Culture Action Europe* a instituce EU

V otázce vztahu platformy *Culture Action Europe* s evropskými institucemi hrají důležitou roli změny, které v roce 2009 přinesla v podobě Lisabonské smlouvy prozatím poslední revize zakládajících smluv. Zásadní pro aktivity této lobby bylo především zavedení evropské řádné legislativní procedury a také rozšíření politických oblastí, o nichž se na půdě Rady EU změnil způsob hlasování z jednomyslnosti na hlasování kvalifikovanou většinou. Oblastí, již se změna hlasování v Radě EU týkala, byla totiž i kultura. Nová pravidla, která přinesla Lisabonská smlouva, musela ve svých lobbyingových aktivitách a strategiích nutně reflektovat i *Culture Action Europe*.

Řádnou legislativní procedurou je tedy přijímán i program *Creative Europe*. Její jednotlivé fáze ovlivňují to, jakým způsobem se proměňují priority a zaměření lobbyingových aktivit *Culture Action Europe* vzhledem k evropským institucím. Za určitý mezník v tomto ohledu lze považovat zveřejnění návrhu Evropské komise zřizujícího program *Creative Europe* ze dne 26. listopadu 2011. Změnou, kterou přineslo toto datum je především

reorientace lobbyingových aktivit *Culture Action Europe*. Zatímco do okamžiku, kdy byla oficiálně zveřejněna finální verze návrhu programu *Creative Europe*, se tato lobby zaměřovala na Evropskou komisi, po publikaci návrhu příslušné regulace se aktivity *Culture Action Europe* otočily k Evropskému parlamentu a Radě EU.

3.2.1 *Culture Action Europe* a Evropská komise

Culture Action Europe prohlašuje, že udržuje pravidelné styky s tvůrci evropských politik a je jimi vyhledávána coby prvotní zdroj expertízy v oblasti kultury a kulturní politiky.⁹⁹ To platí zejména ve vztahu k Evropské komisi, s níž *Culture Action Europe*, jak sama deklaruje, „udržuje přímé styky na všech úrovních a pravidelně dochází k osobnímu setkání s jejími čelními představiteli.“¹⁰⁰

Pravdou je, že se tato lobby pravidelně účastní přípravy evropských regulací týkajících se oblasti kultury. V devadesátých letech minulého století se např. podílela na tvorbě evropských kulturních rámcových programů stejně jako v roce 2005 na přípravě znění *Evropské agendy pro kulturu*. Aktivní byla i v diskuzi nad budoucím vývojem programu *Culture* v období 2014-2020. V tomto konkrétním případě bylo využito cesty otevřených konzultací. V roce 2010 se *Culture Action Europe* účastnila otevřené konzultace týkající se programu *Culture* v novém programovém období, nechyběla však ani mezi organizacemi vyjadřujícími svůj názor nad obecnou strategickou vizí EU, *Evropa 2020*.

Jako důkaz úspěšného lobbyingu v Evropské komisi slouží fakt, že došlo k navýšení částky, která měla být programu *Creative Europe* určena. Zatímco v návrhu nového finančního rámce tato částka činila 1,6 miliard EUR¹⁰¹, samotný návrh programu *Creative Europe* operuje s částkou 1,8 miliard EUR¹⁰². O této změně jako přímém důsledku lobbyingu a spolupráce politických představitelů referuje *Culture Action Europe* skrze stanoviska obsažená na stránkách kampaně *We Are More*.¹⁰³

---

⁹⁹ Culture Action Europe: *About us*. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/lang-en/network/about-us>. [cit. 2.3.2013].

¹⁰⁰ Culture Action Europe: *Join us!*. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/lang-en/network/why-join> [cit. 2.3.2013].

¹⁰¹ Evropská komise: *A Budget for Europe 2020 Part II. COM(2011) 500/II final*. Accessible at: http://ec.europa.eu/budget/MFF_COM-2011-500_Part_II_en.pdf. [cit. 07.3.2013].

¹⁰² Evropská komise: *Creative Europe - A new framework programme for the cultural and creative sectors (2014-2020)*. COM (2011) 786/52. Dostupné z: [Creative Europe - A new framework programme for the cultural and creative sectors](#). [cit 16.3.2013].

¹⁰³ *We Are More: News. EC proposal for new Creative Europe programme published*. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/blog/page/8>. [cit. 16.3.2013].

3.2.2 Culture Action Europe a Rada EU

Zajímavá zjištění přináší analýza vztahu platformy *Culture Action Europe* k Radě EU. Ačkoliv je Rada EU obecně považována za lobbyingu nejméně otevřenou a přístupnou instituci, podařilo se *Culture Action Europe* k Radě najít cestu a institucionalizovat spolupráci s ní. *Culture Action Europe* dosáhla vzniku a prohlubování dialogu s předsednictvím Rady EU, a to hned dvakrát. V prvním případě se jednalo o polské předsednictví v druhé polovině roku 2011, v druhém případě navázala *Culture Action Europe* blízkou spolupráci s předsednictvím dánským v první půlce roku 2012. Obě předsednictví veřejně podpořila platformu *Culture Action Europe*. Vzájemná spolupráce se pak projevila zejména ve spoluorganizaci konferencí na vysoké úrovni, jež se týkaly budoucnosti kultury v evropských politikách.¹⁰⁴

Spolupráce s polským a dánským předsednictvím se však liší ve svých cílech a hloubce. V případě polského předsednictví se jednalo primárně o maximalizaci částky, jež by měla být určena na budoucí evropské programy v oblasti kultury.¹⁰⁵ V době dánského předsednictví, v první polovině roku 2012, šlo však již v rámci řádné legislativní procedury o komplexní vyjednávání mezi institucemi EU. *Culture Action Europe* proto v dánském předsednictví hledala oporu, jež by pomohla změnit podobu legislativního návrhu dle představ této lobby.¹⁰⁶

Dánské předsednictví oficiálně zařadilo program *Creative Europe* mezi své priority.¹⁰⁷ Když byl návrh programu mezi lednem a dubnem 2012 předložen k jednání jednotlivým úrovním Rady EU, zveřejnilo dánské předsednictví i finální výsledky jednání včetně výhrad členských států a samo doporučilo oblasti, na které je třeba se zaměřit tak, aby bylo možno dosáhnout shody. Konkrétně se jednalo o větší důraz na nekomerční význam kultury,

---

¹⁰⁴ Ve spolupráci s polským předsednictvím byl ve dnech 8 - 11. září 2011 ve Wroclawi uspořádán Evropský kulturní kongres, ve spolupráci s předsednictvím dánským se pak ve dnech 7. a 8. června 2012 konala v dánském Herningu konference s názvem *Next Step EU*, jež se už konkrétněji věnovala perspektivám programu *Creative Europe*.

¹⁰⁵ *We Are More: News: We Are More Campaign Calls on Ministers for Culture to Support Proposed Budget for new Creative Europe Programme, July 2011*. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/blog/page/10/>. [cit. 29.3.2013].

¹⁰⁶ *Culture Action Europe: Campaign newsletter #7, Feb 2012*. Dostupné z: <http://newsletter.cultureactioneurope.org/newsletter-february-2012.html>. [cit. 29.3.2013].

¹⁰⁷ Dánské předsednictví Rady Evropské unie 2012: *Europe at Work. Programme of the Danish Presidency of the Council of the European Union*. Dostupné z: http://eu2012.dk/en/EU-and-the-Presidency/About-the-Presidency/~/_/media/Files/Trykt%20materiale/Presidency%20programme/EU%20Presidency%20Programme%20UK%20Final%20Web%2022%2012.pdf. [cit. 07.03.2013].

vytváření stálého evropského publika a v neposlední řadě i o možnost financování komerčních kulturních projektů z evropských fondů.¹⁰⁸

V květnu 2012 byl potom Radou EU přijat tzv. částečný obecný přístup, jenž vyjadřuje pozici členských států vůči návrhu programu *Creative Europe*. Ačkoliv mezi členskými státy panuje rozdíl v zásadních bodech návrhu, jako je celková finanční částka či zřízení speciálního finančního nástroje pro financování malých a středních podniků kulturního sektoru¹⁰⁹, prezentuje *Culture Action Europe* přijetí částečného obecného přístupu Rady EU jako důkaz úspěšnosti svých lobbyingových aktivit.¹¹⁰

3.2.3 *Culture Action Europe a Evropský parlament*

Culture Action Europe informuje, že trvale udržuje kontakty s poslanci Evropského parlamentu, a to konkrétně členy jeho Výboru pro kulturu a vzdělávání.¹¹¹ Právě tento výbor má v rámci řádného legislativního procesu za úkol prostudovat návrh normy zřizující program *Creative Europe* a vytvořit hodnotící zprávu a případná doporučení, jež budou předložena k hlasování celému plenárnímu zasedání Evropského parlamentu. Jako nejdůležitější osoba v tomto procesu obecně figuruje tzv. rapporteur, poslanec a člen parlamentního výboru zodpovědného za vyhodnocování příslušného legislativního aktu. Rapporteur předkládá zprávu vlastnímu parlamentnímu výboru, jehož členové dále navrhuji dodatky k původnímu znění Evropské komise. Rapporteur, jak vyplývá z významu jeho role v legislativním procesu EU, bývá obecně terčem intenzivního lobbyingu zúčastněných stran, neboť jeho zpráva má podstatný vliv na důslednou podobu přijaté evropské legislativy.¹¹² V případě návrhu zřizujícího program *Creative Europe* je odpovědnou poslankyní italská sociální demokratka

---

¹⁰⁸ Dánské předsednictví Rady Evropské unie 2012: *Danish Presidency Report to the Council on Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing the Creative Europe Programme 2011/0370 (COD)*, Apr 2012. Dostupné z: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st09/st09097.en12.pdf>. [cit. 4.1.2013].

¹⁰⁹ EUobserver: *Ministers back EU culture plan, but doubts remain*, May 2012. Dostupné z: <http://euobserver.com/creative/116238>. [cit. 29.3.2013].

¹¹⁰ We Are More: *CAE reaction to Council position on Creative Europe*, May 2012. Dostupné z: http://www.wearemore.eu/CAE-reaction-to-Council-position-on-Creative-Europe_16052012.pdf [cit. 4.3.2013].

¹¹¹ Culture Action Europe: *Join us!*. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/lang-en/network/why-join> [cit. 2.3.2013].

¹¹² BOUWEN, P. *Exchanging access goods for access: A comparative study of business lobbying in the European Union institutions*. In *European Journal of Political Research* 43: 337–369, 2004.

Silvia Costa. Její případ je zajímavý z toho důvodu, že poslankyně sama oficiálně podporuje kampaň *We Are More*.¹¹³

Silvia Costa předložila svoji zprávu parlamentnímu Výboru pro kulturu a vzdělávání koncem října 2012. Výbor potom o zprávě hlasoval dne 18. prosince 2012 a přijal dodatky k návrhu Evropské komise.¹¹⁴ *Culture Action Europe* vyjádřila spokojenost nad výsledky tohoto hlasování i zněním dodatků.¹¹⁵ Jelikož jsou dokumenty monitorující jednání výborů Evropského parlamentu dostupné veřejnosti, je možné srovnat návrhy dodatků členů Výboru pro kulturu a vzdělávání s požadavky platformy *Culture Action Europe*. Srovnání pak dokazuje, že je řada požadavků této lobby, jako např. paralelní důraz na hodnotový i ekonomický význam kultury, obsažena i mezi stanovisky členů výboru.¹¹⁶

3.3 *Culture Action Europe*: Lobbyingové strategie a nástroje

Kampaň *We Are More* je důležitá zejména proto, že umožňuje blíže poznat lobbyingové strategie a nástroje platformy *Culture Action Europe*, jejichž výzkum by byl jinak omezen na analýzu vztahů této lobby s evropskými institucemi. Kampaň *We Are More* pomáhá zkoumat lobbyingové strategie a nástroje nad rámec pravidelného přímého lobbyingu institucí EU, jímž se *Culture Action Europe* zabývá. Kampaň zároveň demonstruje, jak se tato lobby přizpůsobuje vývoji na evropské úrovni a jak v jeho důsledku graduje své aktivity.

Kampaň *We Are More* je adresovaná širokému publiku a není omezená pouze na organizace, jako je tomu v případě členství v platformě *Culture Action Europe*. Oslovováním jedinců se kampaň snaží dosáhnout rozsáhlé podpory, která slouží i jako důkaz toho, že *Culture Action Europe* reprezentuje zájmy občanů EU. *Manifest* totiž zároveň slouží jako text petice, k jejímuž podpisu *Culture Action Europe* vybízí evropské občany. Množstvím sesbíraných podpisů se tato lobby snaží přesvědčit politiky o síle hlasu volajícího po změnách v kulturní doméně. Zároveň také podněcuje své příznivce, aby „jednali ve prospěch kultury v

---

¹¹³ Viz např. *We Are More: MEP Silvia Costa: Cuts to the EU culture budget 2014-2020 are unacceptable*. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/blog/>. [cit. 15.04.2013].

¹¹⁴ Evropský parlament: *Amendments 198- 666. Draft report Silvia Costa*, 26.10.2012. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do>. [cit. 14.03.2013].

¹¹⁵ *Culture Action Europe: Reaction to the European Parliament draft report Publisher 8 Nov 2012*. Dostupné z: http://www.wearemore.eu/wp-content/uploads/2010/08/CAE-reaction-to-EP-report_08112012.pdf. [cit. 29.3.2013].

¹¹⁶ Viz Evropský parlament: *Amendments 198- 666. Draft report Silvia Costa*, 26.10.2012.

Evropě¹¹⁷ a ve věci kampaně apelovali na své regionální a národní politické reprezentanty. Kampaně *We Are More* vyzývá k lobbyingu na nejnižších možných úrovních. Usiluje tak o to, aby se skrze lobbying na lokální a regionální úrovni cíle kampaně přenesly až na úroveň evropskou.¹¹⁸

K propagaci kampaně *We Are More* je využíváno především internetových metod komunikace. Pro účely kampaně byla vytvořena samostatná internetová doména, jež obsahuje veškeré propagační materiály, booklety a loga kampaně i platformy *Culture Action Europe*. Mimo tuto webovou doménu jsou propagační materiály šířeny také členy *Culture Action Europe*, signatáři *Manifestu*, ale i na sociálních sítích. *Culture Action Europe* vytváří a distribuuje čtvrtletní newslettery, které se orientují na vývoj kampaně a legislativní proces spojený s programem *Creative Europe*. Tyto newslettery se však zabývají i širšími souvislostmi, především pak jednáními o příštím víceletém finančním rámci EU a budoucí podobě kohezní politiky, na jejíž kulturní dimenzi klade *Culture Action Europe* podstatný důraz¹¹⁹.

Jsou to právě jednání o budoucím víceletém finančním rámci stejně jako jiná vrcholná setkání vysokých evropských představitelů, jež pro *Culture Action Europe* představují další příležitost, jak upozornit na své požadavky. Lobby v předvečer důležitých evropských summitů oslovuje příznivce kampaně *We Are More* a vybízí je k podpisu prohlášení určených vysokým politickým reprezentantům. Prohlášení obecně apelují na klíčové evropské politiky, aby při svých rozhodnutích měli na mysli to, že kultura a vzdělávání představují stavební kameny evropské integrace a jsou neodmyslitelným elementem evropských politik pro zajištění udržitelného rozvoje EU jako celku.¹²⁰ Dle údajů *Culture Action Europe* se pod tato prohlášení pravidelně daří shromáždit několik tisíc elektronických podpisů.¹²¹

Příznivcům kampaně *We Are More* poskytuje *Culture Action Europe* řadu lobbyingových nástrojů, jež mají přispět k realizaci cílů kampaně. Tento tzv. *lobbyingový balíček* je sice nabízen všem příznivcům a signatářům, jeho obsah se však liší v závislosti na tom, zda-li za podpisem stojí jednotlivec, či organizace. V obou případech jsou signatáři

---

¹¹⁷ Heslo „Act for culture in Europe“ je podtitulem kampaně a tvoří součást jejího oficiálního loga. Viz např. <http://www.wearemore.eu/>. [cit. 1.4.2013.].

¹¹⁸ *We Are More: Advocate!* Dostupné z : <http://www.wearemore.eu/advocacy-tools/>. [cit. 1.4.2013].

¹¹⁹ Viz úvod této kapitoly.

¹²⁰ Jako příklad takového prohlášení k vysokým evropským reprezentantům viz Příloha č. 4: *Culture Action Europe: Letter to EU Heads of State and Governments On the occasion of the EU Summit on 7-8 February 2013* (text).

¹²¹ Viz např. *We Are More: News. More than 6.000 letters sent to EU Heads of State and Governments*, Dec 2012. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/2012/12/more-than-6-000-letters-sent-to-eu-heads-of-state-and-governments/>. [cit. 1.4.2013].

automaticky zařazeni na seznam pro rozesílání novinek a newsletterů. Jedinci i organizace také automaticky obdrží tzv. *Message Book*, souhrn základních pojmů, definic a věcně podložených argumentů týkajících se kultury a kohezní politiky v EU. Tento zdroj umožňuje hájit cíle kampaně v jednotných a přesných termínech, a to nejen při lobbyingu politických představitelů, ale i při styku s médii a veřejností.

Zbytek lobbyinového balíčku je určen pouze organizacím, jeho obsah není veřejně přístupný a je poskytován na základě žádosti adresované *Culture Action Europe*. Jedná se například o návod k tomu, jak úspěšně lobbovat národní a regionální autority tak, aby bylo lobbyjícím organizacím přiděleno co největší množství prostředků z fondů kohezní politiky. Organizacím podporujícím kampaň *We Are More* je také na žádost poskytnut seznam kontaktů na klíčové aktéry evropských politik souvisejících s programem *Creative Europe* a novým finančním rámcem pro rok 2014-2020. Přikládán je i kalendář důležitých momentů týkajících se legislativního procesu spojeného s programem *Creative Europe*.

4. CULTURE ACTION EUROPE JAKO EVROPSKÁ LOBBY

Na pozadí kampaně *We Are More* sledovala předchozí část práce charakteristické rysy platformy *Culture Action Europe*. Nyní bude vyhodnoceno, zda-li tato největší evropská kulturní lobby vykazuje specifické znaky oproti veřejným a soukromým zájmovým skupinám. Rysy, jež byly vyzorovány v případě *Culture Action Europe*, budou srovnány s obecnými charakteristikami veřejných a soukromých zájmových skupin tak, jak byly uvedeny ve druhé kapitole této práce.

4.1 Struktura a způsob financování: rysy lobby veřejného sektoru

V otázkách struktury a způsobu financování projevila *Culture Action Europe* rysy skupin hájících veřejné zájmy. V případě této největší evropské kulturní lobby byly pozorovány pouze znaky veřejného sektoru a *Culture Action Europe* oproti němu nevykazuje žádná specifika. Rysy lobby soukromého sektoru nebyly zaznamenány.

Struktura *Culture Action Europe* je flexibilní, otevřená novým členům soukromého i veřejného sektoru, stejně jako vládním organizacím a regionům. O širokém a volném přístupu též vypovídá možnost členství pro instituce ze zemí mimo EU. Platforma *Culture Action Europe* figuruje jako zastřešující organizace a mezi jejími členy nejsou vytvořeny hierarchické vztahy. Nepůsobí jako elitní klub se striktně danými podmínkami členství a centralizovaným vnitřním rozhodovacím procesem, jak je typické pro lobby soukromé sféry. *Culture Action Europe* lze proto charakterizovat jako volnou síť aktérů, jejímž jediným pravidlem je přijetí formálního statutu této platformy.

Culture Action Europe je dle údajů v *Evropském rejstříku transparentnosti* financována pouze z veřejných zdrojů, členských příspěvků a finančních darů. V případě financování z veřejných zdrojů se konkrétně jedná o evropské dotace plynoucí z rámcového programu *Culture*. U položky finančních darů *Culture Action Europe* uvádí i původ těchto zdrojů. Deklarovanými dárci jsou dvě instituce působící v kulturní doméně, *Evropská kulturní nadace* a *Platforma pro mezikulturní Evropu*. Dle *Evropského rejstříku transparentnosti* tak neexistují žádné zdroje *Culture Action Europe*, jež by pocházely z výsledků vlastní činnosti této lobby. Ačkoliv nejsou data v tomto rejstříku aktuální a není v nich ani přesně určená

struktura výdajů *Culture Action Europe*, dostupné údaje taktéž vypovídají o tom, že platforma *Culture Action Europe* nese znaky lobby veřejného sektoru.

4.2 Vztah s institucemi EU: rysy veřejné lobby i specifika

Vztah platformy *Culture Action Europe* s evropskými institucemi vykazuje rozdílné rysy v závislosti na tom, zda-li se jedná o Evropskou komisi, Radou EU, či Evropský parlament. V případě Evropské komise a Evropského parlamentu vypovídá vztah *Culture Action Europe* s těmito institucemi o znacích lobby veřejného sektoru. Specifickým se však jeví vztah *Culture Action Europe* s Radou EU.

4.2.1 Evropská komise: rysy lobby veřejného sektoru

Stejně jako lobby veřejného sektoru či neziskové organizace se *Culture Action Europe* aktivně účastní otevřených konzultací pořádaných Evropskou komisí před chystanými změnami v daných evropských politikách. Evropská komise skrze veřejné konzultace usiluje o zvyšování své legitimacy a budování vztahu s občanskou společností. Jako reprezentant občanské společnosti pak před evropskými institucemi působí i *Culture Action Europe*. Příčinou není pouze pravidelná účast na otevřených konzultacích, ale i čistě formální důvod jejího členství v *EU Civil Society Contact Group*, největším uskupení evropských lobby veřejného sektoru.

Pozadí kampaně *We Are More* vypovídá o tom, že vztahy, které *Culture Action Europe* udržuje s Evropskou komisí, jsou jiné povahy než v případě lobby soukromého sektoru. *Culture Action Europe* na rozdíl od zájmových skupin soukromého sektoru neusiluje o budování dobré reputace před Evropskou komisí. Dokládají to především veřejné výzvy, které *Culture Action Europe* adresuje i zástupcům této instituce. Výzvy představitelům Evropské komise mívají formu petic doprovázených podpisy evropských občanů, což je charakteristickým rysem zájmových skupin veřejného sektoru.¹²² V okamžiku, kdy jednání o budoucím víceletém finančním rámci ukazují, že pravděpodobně dojde ke snižování celkového rozpočtu oproti původnímu návrhu z roku 2012, neváhá *Culture Action Europe* užít

---

¹²² Viz kapitola 2.1 Veřejné zájmy.

metodu veřejné výzvy, kterou adresuje samotnému předsedovi Evropské komise, José Manuelu Barrosovi.¹²³

4.2.2 Rada EU: specifické rysy

Jak již bylo naznačeno v předchozí kapitole, vykazuje vztah *Culture Action Europe* a Rady EU specifické rysy. Rada EU je obecně považována za lobbyingu nejméně otevřenou instituci. Teorie evropského lobbyingu dále uvádí, že pro skupiny hájící soukromé zájmy je přístup k Radě EU obtížný a pro lobby veřejného sektoru pak až téměř nemožný.¹²⁴ Přes všechny zmíněné body se však platformě *Culture Action Europe* podařilo nalézt způsob, jakým se k Radě EU přiblížit a pokusit se v ní prosadit své zájmy. Touto cestou byla výše popsána spolupráce s polským a dánským předsednictvím v druhé polovině roku 2011 a první polovině roku 2012.

Vzájemná spolupráce mezi *Culture Action Europe* a oběma uvedenými předsednictvími se jeví jako velmi intenzivní, a to zejména v dánském případě. Jak však dokazuje pozice Rady EU jako celku, neznamená úzká kooperace *Culture Action Europe* s předsednictvím Rady EU automatický vliv na všechny členské státy. „Částečný obecný přístup“, který Rada EU přijala v květnu 2012 je sice platformou *Culture Action Europe* prezentován jako úspěch vlastních lobbyingových aktivit, jak ale dokazuje portál *EUobserver*, evropští ministři kultury se v květnu 2012 nedokázali shodnout na stěžejních bodech programu *Creative Europe*. Zástupci Velké Británie, Německa a Nizozemska označili výši rozpočtu určenou programu *Creative Europe* za příliš vysokou. Stejně země také vyjádřily své pochybnosti nad existencí speciálního nástroje pro financování malých a středních podniků kulturního sektoru.¹²⁵ Ačkoliv měly cíle *Culture Action Europe* širokou podporu dánského předsednictví a lobby samotná vyjádřila spokojenost nad výsledky hlasování v Radě EU, zůstává návrh programu *Creative Europe* k datu dokončení této práce „bodem B“ v agendě Rady EU, tedy bodem, v němž nebylo nalezeno shodné stanovisko.¹²⁶

---

¹²³ Viz Příloha č. 6: Dopis adresovaný předsedovi Evropské komise José Manuelovi Barrosovi ze den 8. 4. 2013 (text).

¹²⁴ Viz kapitola 2. Lobbying v EU.

¹²⁵ EUobserver: *Ministers back EU culture plan, but doubts remain*, 11 May 2012. Dostupné z: <http://euobserver.com/creative/116238>. [cit. 1.4.2012].

¹²⁶ Viz databáze PreLex: *Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on establishing the Creative Europe Programme. 2011/0370/COD*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=201092. [cit. 1.4.2013].

I přes úzkou spolupráci s předsednictvím Rady EU dále také platforma *Culture Action Europe* zaujímá kritická stanoviska vůči rozhodnutím Rady jako celku. Projevilo se to především v okamžiku, kdy Rada EU v únoru 2013 rozhodla o úsporách ve víceletém finančním rámci pro léta 2014-2020 týkajících se jak *Položky 3: Bezpečnost a občanství*, kam spadá i kultura, tak *Položky 1: Růst a konkurenceschopnost*, kam je zařazena kohezní politika.¹²⁷ *Culture Action Europe* tyto úspory označuje za: „výhru politické zaslepenosti“ a „znak pasivity a obecné paniky“¹²⁸. Tato pozice vypovídá spíše o vnější lobbyingové strategii, kterou tradičně zaujímají lobby veřejného sektoru. Specifičnost *Culture Action Europe* ve vztahu k Radě EU tedy tkví v tom, že tato lobby kombinuje vnitřní a vnější strategie. Na jednu stranu je pro své cíle schopna získat předsednictví Rady EU a intenzivně s ním spolupracovat, na straně druhé však neváhá *Culture Action Europe* projevovat veřejný nesouhlas s rozhodnutím Rady EU jako celku.

4.2.3 Evropský parlament: rysy lobby veřejného sektoru

Ve vztahu k Evropskému parlamentu vykazuje *Culture Action Europe* rysy lobby hájící veřejné zájmy. Důkazem je především otevřená podpora, kterou si *Culture Action Europe* ve věci kampaně *We Are More* získala u evropské poslankyně Silvie Costy. Jako členka Výboru pro kulturu a vzdělávání zastává Silvia Costa funkci rapporteura, tedy je zodpovědnou za vytvoření zprávy hodnotící návrh programu *Creative Europe*. Pozice rapporteura je z hlediska obecné teorie evropského lobbyingu klíčovou. Úspěšným lobbyingem osoby zastávající tuto funkci může zájmová skupina ovlivnit i příslušný parlamentní výbor. Jeho členové totiž rozhodují o přijetí dodatků k původnímu návrhu legislativního aktu, jež budou v rámci řádné legislativní procedury předloženy celému plenárnímu zasedání Evropského parlamentu.¹²⁹

Fakt, že je Silvia Costa signatářkou *Manifestu* kampaně *We Are More* a tuto kampaň veřejně podporuje, odpovídá charakteristikám lobby veřejného sektoru. Kulturní, společenská a environmentální témata patří totiž mezi ta, jež pomáhají evropským poslancům formovat vlastní veřejný profil a získávat tak potenciální voliče. Ačkoliv by tedy přímá podpora

---

¹²⁷ Pro konkrétní změny v návrhu Evropské komise viz např. Euractiv: *The EU's 2014-2020 budget in figures*, 12th Feb 2013. Dostupné z: <http://www.euractiv.com/priorities/2014-2020-budget-figures-news-517725>. [cit. 2.4.2013].

¹²⁸ *We Are More: News. Culture Action Europe reacts to Council agreement on future EU budget*, Feb 2013. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/2013/02/culture-action-europe-reacts-to-council-agreement-on-future-eu-budget/>. [cit. 1.4.2013].

¹²⁹ Viz kapitola 3.2.3 *Culture Action Europe a Evropský parlament*.

kampaně *We Are More* členkou Evropského parlamentu mohla na první pohled působit netypicky, ve skutečnosti se jedná o obvyklý jev, který vykazují právě zájmové skupiny veřejného sektoru.¹³⁰

4.3 Lobbyingové strategie a nástroje: rysy lobby veřejného sektoru

Ve věci užitých lobbyingových strategií a nástrojů vykazuje platforma *Culture Action Europe* znaky lobby veřejného sektoru. Ani v rámci této skupiny charakteristických rysů nebyly sledovány odchylky oproti typologii dané teorií evropského lobbyingu.

Culture Action Europe užívá jak vnitřních, tak vnějších lobbyingových strategií, přičemž ty vnitřní převládají nad vnějšími. Dokazuje to především historie spolupráce mezi *Culture Action Europe* a evropskými institucemi, ale i způsob, jakým se tato platforma staví k dění na evropské úrovni: „Jsme žádáni, protože podporujeme lobbying ve prospěch kultury na místní, regionální, národní a evropské úrovni. Spolupracujeme na výzkumech evropských politik, abychom utvářeli budoucí Evropu, ve které kultura hraje centrální roli.“¹³¹

O charakteristikách skupiny hájící veřejné zájmy svědčí pak i nástroje, jež *Culture Action Europe* užívá k dosažení svých cílů. V první řadě se jedná především o volbu formy veřejné kampaně a snahu o co největší viditelnost. Kampaň staví specifickou problematiku, financování budoucích evropských kulturních programů, nad rámec běžných a pravidelných aktivit *Culture Action Europe*. Specializace na dílčí cíle a oddělování aktivit v rámci nových projektů či kampaní je taktéž typickým rysem lobby veřejného sektoru.

Kampaň *We Are More* má ohraničený časový horizont. Byla spuštěna v roce 2010, tedy v okamžiku, kdy se na úrovni EU začalo jednat o budoucí podobě kulturních rámcových programů pro léta 2014-2020. Jak vyplynulo z následných jednání, evropské kulturní programy by dle návrhu Evropské komise měly být spojeny v jediný, nesoucí název *Creative Europe*. K finálnímu rozhodnutí o podobě programu *Creative Europe* i příštího víceletého finančního rámce EU by mělo dojít nejpozději během roku 2013. Doba trvání kampaně je od počátku dána tímto horizontem. Z hlediska časového rozmezí je tedy kampaň *We Are More* krátkodobou lobbyingovou strategií, což opět řadí *Culture Action Europe* mezi zájmové skupiny veřejného sektoru.

---

¹³⁰ Viz kapitola 2.1 *Veřejné zájmy*.

¹³¹ Viz např. *Culture Action Europe: About us*. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/network/about-us>. [cit. 12.4.2013].

Kampaň *We Are More* má formu petice a své cíle a požadavky opírá o hlasy evropských občanů. Platforma *Culture Action Europe* jednoznačně usiluje o co největší viditelnost a využívá k tomu širokého spektra metod komunikace, a to především těch internetových. Způsob, jakým *Culture Action Europe* oslovuje své příznivce, ale i evropské politiky má podobu akutních výzev a často využívá emotivní výrazové prostředky. Všechny z těchto rysů tak vypovídají o tom, že *Culture Action Europe* vystupuje jako lobby veřejného sektoru.¹³²

4.4 Shrnutí

Analýza charakteristických rysů platformy *Culture Action Europe* ukázala, že tato lobby ve většině případů vystupuje jako zájmová skupina veřejného sektoru. Jediným specifickým je vztah, který *Culture Action Europe* zaujímá vůči Radě EU. Předchozí diskuzi lze graficky znázornit ve stejné tabulce, jež v kapitole 2.3 *Lobbying a zájmové skupiny v EU-shrnutí* uvedla charakteristické rysy lobby hájící jak veřejné, tak soukromé zájmy. Rysy, jež byly sledovány i v případě *Culture Action Europe* jsou v této tabulce znázorněny červeně:

---

¹³² Viz kapitola 2.1 *Veřejné zájmy*.

Tabulka č. 3: *Culture Action Europe*: charakteristické rysy

	Veřejné zájmy	Soukromé zájmy
Struktura a financování		
Struktura	volná, flexibilní	rigidní
Vnitřní hierarchie	bez hierarchických vztahů mezi členy	hierarchické vztahy mezi členy
Rozhodování	kolektivní, decentralizované	centralizované
Zdroje financování	veřejné finance, evropské dotace, dary	vlastní zdroje, dary
Vztah k evropským institucím		
Evropská komise	otevřené konzultace	expertní komise-komitologie
Rada EU	přístup téměř nemožný	omezený přístup vyžadující mobilizaci mnoha zdrojů
Členové Evropského parlamentu	vztah s veřejností, evropské volby	"všezahrnující evropský zájem"
Lobbyingové strategie a nástroje		
Strategie	vnitřní, vnější	vnitřní
	krátkodobé	dlouhodobé
	emotivně založené	profesionlaizované
Nástroje	strategické aliance se všemi zúčastněnými aktéry	budování reputace a dobrých vztahů
	větvení organizace, specializace na dílčí cíle	neformální kontakty s ostatními lobby daného sektoru
	vytváření rozvětvených sítí aktérů, výměna informací	centralizovaná a profesionální komunikace
	snaha o viditelnost, medializace	členství v expertních komisích a fórech
	petice adresované evropským představitelům	soukromé zájmy prezentovány v kontextu veřejných politik
	monitoring evropských politik	

Zdroj: Autorka.

ZÁVĚR

Předmětem zájmu této diplomové práce byl evropský lobbying v kulturní oblasti. Jelikož se jedná o úzce vymezený a specifický jev, který nebyl doposud popsán odbornou literaturou, usilovala tato práce o jeho analýzu a stanovení jeho charakteristik. Za tímto účelem se práce zaměřila na případ platformy *Culture Action Europe*, největší evropské kulturní lobby, a jí vedené kampaně *We Are More*. Časový horizont byl přitom vymezen obdobím od roku 2010, kdy byla kampaň spuštěna, až do okamžiku dokončení této diplomové práce v květnu roku 2013.

Zvolené téma se dotýkalo několika problematik. První z nich bylo postavení kultury v evropských politikách v jeho historickém a právním kontextu. Oba rámce totiž umožňují porozumět tomu, jakým způsobem nabyla kultura v politikách EU v důsledku vývoje evropské integrace svůj dvojitý význam. Jako oblast aktivit EU je kultura charakteristická svou hodnotovou a ekonomickou dimenzí, jež jsou vzájemně neodmyslitelně propojeny. Právě výjimečné postavení kultury v evropských politikách vedlo k hypotéze, že toto postavení způsobuje i specifické znaky lobbyingu v kulturní doméně.

Evropský lobbying a role zájmových skupin v EU představovaly druhou problematiku spojenou se zvoleným tématem diplomové práce. Pro její účely se stěžejní stala klasifikace zájmových skupin vycházející z teorie evropského lobbyingu. Tato klasifikace dělí zájmové skupiny v EU na soukromé a veřejné a definuje také charakteristické rysy obou skupin zájmů. Zmíněné znaky byly potom sledovány i v rámci případové studie tvořící druhou část práce.

Jako teoretický rámec této diplomové práce figuroval koncept evropeizace. Jeho aplikace na problematiku evropského lobbyingu v kulturní doméně vycházela především z přístupu Rinuse van Schendelena. Autor považuje lobby veřejného i soukromého sektoru za zdroje evropeizace definované jako proces formování nových oblastí evropské politiky, jenž je nutno vnímat z *top-down* i *bottom-up* perspektivy.

Tato diplomová práce ukázala, jakým způsobem platforma *Culture Action Europe* ve shodě s van Schendelenovým konceptem přispívá k evropeizaci kulturní oblasti. Výsledky provedeného výzkumu prokázaly, že dle van Schendelenovy typologie reprezentuje *Culture Action Europe* lobby veřejného sektoru působící na evropské úrovni a jako taková je zdrojem evropeizace kulturní oblasti z její *bottom-up* perspektivy.

O tom, že *Culture Action Europe* vykazuje převážně znaky skupiny hájící veřejné zájmy, pomohlo rozhodnout právě srovnání charakteristik této platformy s obecnými

charakteristikami lobby veřejného a soukromého sektoru EU. Sledovanými znaky byly organizační struktura a financování, vztah s evropskými institucemi a lobbyingové strategie a nástroje. Platforma *Culture Action Europe* na pozadí kampaně *We Are More* vykázala rysy veřejného sektoru ve všech ze tří uvedených skupin znaků s jedinou výjimkou. V případě vztahu této kulturní lobby a Rady EU byly sledovány specifické rysy oproti znakům veřejného i soukromého sektoru vymezených odbornou literaturou.

Zjištění, které přinesla případová studie, proto vyvrací počáteční hypotézu této práce. I přesto, že je kultura specifickým odvětvím na pomezí veřejných a soukromých zájmů, evropský lobbying v kulturní oblasti ve většině svých znaků nevykazuje odchylky od charakteristik veřejného sektoru. Platforma *Culture Action Europe* se jeví jako reprezentant občanské společnosti a usiluje o prosazování jejích zájmů na úrovni EU.

Ačkoliv se tato diplomová práce zabývala jediným konkrétním případem evropského lobbyingu v oblasti kultury, mohou být závěry, které přinesla, využity i pro budoucí výzkum dané problematiky. Kampaň *We Are More* je doposud největším jevem svého druhu v historii lobbyingu v kulturním sektoru EU. Tato práce proto může do budoucna sloužit jako zdroj informací o kampani samotné, může být však především využita jako výchozí bod pro další a hlubší studium evropského lobbyingu v kulturní oblasti.

SUMMARY

The aim of this master thesis was to analyze European lobbying in the cultural domain. In order to characterize this phenomenon, the thesis chose a case of the nowadays biggest European cultural lobby, *Culture Action Europe* and *We Are More* campaign organized by this lobby. The selected topic opened two major issues. First, the role assigned to culture within the EU policies was analyzed. Second, this thesis applied the general theory of lobbying in the EU with a focus on classification of the EU interest groups.

Culture has become a subject of the European policies only recently. At the EU level culture has been interpreted in two parallel ways. Present in different areas of the EU policies, culture is considered a source of common European values as well as a dynamic area of European economics. This exclusive position of culture at the EU level led to the assumption, that European lobbying in the cultural domain also shows specific characteristics.

In order to describe European lobbying in the cultural field, this thesis built on the concept of europeanization. It issued from the position of Rinus van Schendelen who defines europeanization as *top-down* and *bottom-up* process creating new areas of the EU policies. According to van Schendelen's concept, both private and public interest groups present a source of europeanization. This thesis then tried to demonstrate how *Culture Action Europe* contributes to the europeanization of the cultural sector.

Outcomes of the case study showed that *Culture Action Europe* acts as a public interest group operating at the EU level. This classification of *Culture Action Europe* resulted from a comparison with general characteristics of the EU interest groups. Selected general characteristics were organizational structure and financing, relationship with the EU institutions and lobbying strategies and tools. All mentioned characteristics were observed on the background of *We Are More* campaign. Subsequently, these observations were compared with general features of private and public EU interest groups. In most of the cases, *Culture Action Europe* showed characteristics of a public interest group. The only exception was proven in case of relationship between *Culture Action Europe* and the Council.

Findings that resulted from the case study thus denied the initial hypothesis of this thesis. Although culture plays a specific role within the EU policies, European lobbying in the cultural domain seems to be a field of public interests. *Culture Action Europe* acts as a representative of the European civil society and tries to defend its interest at the EU level.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Charakteristiky skupin hájící veřejné a soukromé zájmy v EU-shrnutí.....	28
Tabulka č. 2: Rozpočet <i>Culture Action Europe</i> v roce 2011.....	34
Tabulka č. 3: <i>Culture Action Europe</i>: charakteristické rysy.....	47

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Primární zdroje

Culture Action Europe: *Coordinated Articles of Association as Approved by the General Meeting of 7 February 2008*. Dostupné z:

<http://www.cultureactioneurope.org/images/stories/networkpdf/statutes-2008-en.pdf>.

Culture Action Europe: *Campaign newsletter #4 Sept 2010*. Dostupné z:

<http://newsletter.cultureactioneurope.org/newsletter-september-2010.html>.

Culture Action Europe: *Campaign newsletter #7, Feb 2012*. Dostupné z:

<http://newsletter.cultureactioneurope.org/newsletter-february-2012.html>.

Culture Action Europe: *Reaction to the European Parliament draft report Publisher 8 Nov 2012*. Dostupné z: http://www.wearemore.eu/wp-content/uploads/2010/08/CAE-reaction-to-EP-report_08112012.pdf.

Culture Action Europe *Subscription Form 2013*. Dostupné z

<http://www.cultureactioneurope.org/lang-en/network/why-join>.

Dánské předsednictví Rady Evropské unie 2012: *Danish Presidency Report to the Council on Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing the Creative Europe Programme 2011/0370 (COD)*, Apr 2012. Dostupné z:

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st09/st09097.en12.pdf>.

Dánské předsednictví Rady Evropské unie 2012: *Europe at Work. Programme of the Danish Presidency of the Council of the European Union*. Dostupné z: http://eu2012.dk/en/EU-and-the-Presidency/About-the-Presidency/~/_media/Files/Trykt%20materiale/Presidency%20programme/EU%20PresidencyProgramme_UK_Final%20Web_22_12.pdf.

Dánské předsednictví Rady Evropské unie 2012: *Europe at Work. Programme of the Danish Presidency of the Council of the European Union*. Dostupné z: http://eu2012.dk/en/EU-and-the-Presidency/About-the-Presidency/~/_media/Files/Trykt%20materiale/Presidency%20programme/EU%20PresidencyProgramme_UK_Final%20Web_22_12.pdf.

EU Transparency Register: *Culture Action Europe*. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/consultation/displaylobbyist.do?id=11331097409-13&isListLobbyistView=true&locale=cs#cs>,

EUobserver: *Ministers back EU culture plan, but doubts remain*, May 2012. Dostupné z:

<http://euobserver.com/creative/116238>.

Euractiv: *The EU's 2014-2020 budget in figures*, 12th Feb 2013. Dostupné z:

<http://www.euractiv.com/priorities/2014-2020-budget-figures-news-517725>.

European Parliament Working Paper: *Lobbying In The European Union: Current Rules and Practises*. Brussels, 2003.

EUROSTAT, “*Cultural Statistics*” *Pocketbook*, Luxembourg, 2009. Dostupné

z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-32-10-374/EN/KS-32-10-374-EN.PDF.

Evropská komise: *A Budget for Europe 2020 Part II. COM(2011) 500/II final*. Accessible at: http://ec.europa.eu/budget/MFF_COM-2011-500_Part_II_en.pdf.

Evropská komise: *Bílá kniha o evropském vládnutí. COM (2001) 428, Jul 2001*. Dostupné z: http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/index_cs.htm#2001.

Evropská komise: *Creative Europe: Frequently Asked Questions* (MEMO 11/819), Brusel, 2011. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-819_en.htm?locale=en.

Evropská komise: *Creative Europe: Support Programme for Europe's Cultural and Creative Sector after 2014*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/index_en.htm.

Evropská komise: *European Agenda for Culture, 2007*.

Evropská komise: *Executive summary, 2004*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/documents/executive-summary_en.pdf.

Evropská komise: *Multiannual Financial Framework- Questions and Answers. MEMO MEMO/11/468, 29. 6. 2013*. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-468_en.htm?locale=en.

Evropská komise: *Proposal of a Regulation of the European Parliament and the Council on establishing the Creative Europe Programme*, COM(2011) 785/2. Dostupné z: http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/documents/proposal-regulation_en.pdf.

Evropský parlament: *Amendments 198- 666. Draft report Silvia Costa, 26.10.2012*. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do>.

PreLex: *Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on establishing the Creative Europe Programme. 2011/0370/COD*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=201092.

Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení evropského společenství. Praha: Victoria Publishing, 1994. ISBN 8085865025.

UNESCO: *Universal Declaration on Cultural Diversity, 2002*.

Sekundární zdroje

BEYERS, J. – KARREMANS, B. *Critical Resource Dependencies and the Europeanization of Domestic Interest Groups*, EUSA Conference Paper, Montréal, 2007.

BEYERS, J. *Policy Issues, Organisational Format and the Political Strategies of Interest Organisations*. In *West European Politics*, Vol. 31, no. 6, November 2008, s. 1188-1211.

BEYERS, J. a kol. *Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know?* In *West European Politics*, Vol. 31, No. 6, s. 1103–1128, Nov 2008.

- BÖRZEL, T. - RISSE, T. *When Europe Hits Home. Europeanization and Domestic Change*, In European Integration online Papers (EIoP), 4 (15), 2002.
- BOUWEN, P. *Corporate Lobbying in the European Union: The Logic of Access*. In Journal of European Public Policy, 9:3 2002, s. 365–390.
- BOUWEN, P. *Exchanging access goods for access: A comparative study of business lobbying in the European Union institutions*. In *European Journal of Political Research* 43: 337–369, 2004.
- BULMER, S. - RADAELLI, C. *The Europeanisation of National Policy?* Queens's Paper on Europeanisation, No 1/2004.
- BUTLER, IdJ. *Non-governmental Organisation Participation in the EU Law-making Process: The Example of Social Non-governmental Organisations at the Commission*. In Parliament and Council' *European Law Journal*, 14(5) 2008.
- CAPORASO, J. – GREEN COWELS, M. – RISSE, T. *Transforming Europe: Europeanization and Domestic Change*. Cornell University Press, 2001.
- COEN, D - RICHARDSON, J. *Lobbying the European Union: Institutions, Actors and Issues*. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978 0199207356.
- CRAUFURD SMITH, R (ed.). *Culture and European Union Law*. Oxford: Oxford University Press, 2004. ISBN 978 13579108642.
- EISING, R. *Interest groups in EU policy-making*. Living Reviews in European Governance, 3/2008.
- EISING, R. *Institutional Context, Organizational Resources, and Strategic Choices: Explaining Interest Group Access in the European Union*. In *European Union Politics*, 11:3, 2007, s. 329–369.
- EISING, R. *The access of business interests to European Union Institutions. Notes towards a theory*. In *Arena Working Paper*, No 29, 2005.
- FIALA, P. *Evropeizace zájmů. Politické strany a zájmové skupiny v České republice* Brno: Muni Press, 2009. ISBN 9788021049208.
- GABET, A. *L'exception culturelle*. Paris: Elipse Édition Marketing, sa., 2003. ISBN 9782729814700.
- GRAZIANO, P. – VINK, M. (eds.). *Europeanization. New Research Agenda*. Houndmill: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 9780230204317.
- GREENWOOD, J., - ASPINWALL, M. (eds.). *Collective Action in the European Union. Interests and the New Politics of Associability*. London: Routledge, 1998.
- GREENWOOD, J. *Interest representation in the European Union*. Basingtoke: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN 9780230271944.

GREENWOOD, J. Ibid., YOUNG, A.- WALLACE, H. *Regulatory Politics in the Enlarging European Union: Weighing Civic na Producer Interest*. Manchester: Manchester University Press, 2000.

HEIDBERDER, E. D. Civil society participation in EU governance. In *Living Reviews in European Governance*, Vol. 7 (2012) No. 2.

HUJIGH, E. *Diversity United? Towards an European Cultural Industry Policy*. In *Policy Studies*, Vol. 28, No 3, 2007.

CHAO, T. W. GATT'S *Cultural Exemption of Audiovisual Trade: The United States May Have Lost Battle But Not The War*. In *University of Pennsylvania Journal of International Economic Law*, Vol. 17:4 1996, s. 1127-1154.

JEHANE, A. *La culture au sein de l'Union européenne: objet politique non identifié*. In *Colléction Euroypa*, Vol. 54/2008. Genève: Institut européen de l'Université de Genève, 2008.

KAUFMANN, T. - RAUNIG, G.: *Anticipating European Cultural Policies. Position Paper on European Cultural Policies* 11/2002.

LABOUTKOVÁ, Š. (ed.) *Lobbying v moderních demokraciích*, Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024731650.

LADRECH, R. *Europeanization of Domestic Politics and Institutions: The Case of France*. In *Journal of Common Market Studies*, 32 (1), 1994.

MARKS, G. – McADAM, D. *Social Movements and the Changing Structure of Opportunity in the European Union*, *West European Politics* 1996, 19:2, s.164–192.

MALONEY, A.- DETH, J.W. (eds.) *Civil Society and Governance in Europe: From National to International Linkages*. Cheltenham: Edward Elgar, 2008.

OLSEN, J. *The Many Faces of Europeanization*, ARENA Working Papers, 2002.

RADAELLI, C. *Whither Europeanization? Concept stretching and substantive*. In *European Integration online papers*, vol 4, no 8, 2000.

SASSATELLI, M. *The Logic of Europeanizing of cultural policy making*, UH Meinhof, 2006.

SASSATELLI, M. *European Cultural Space in the European Cities of Culture. Europeanization and cultural policy*. In *European Societies* 10(2), 2008, s. 225-245.

THORSBY, D. *Economics and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. ISBN 9780521586399.

Van SCHENDELEN, R. *More Machiavelli in Brussels: the Art of Lobbying the EU*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010. ISBN 9089641475.

WIESAND, A – SÖNDERMANN, M. *The „Creative Sector“, An Engine for Diversity, Growth and Jobs in Europe*. European Cultural Foundation, September 2005.

Internetové zdroje

Culture Action Europe. Stránky platformy Culture Action Europe. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/>.

European Comission: DG Education and Culture. Stránky Generálního ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm.

EUROPA-Transparency register. Evropský rejstřík transparentnosti. Dostupné z: <http://europa.eu/transparency-register/>.

PreLex. Evropská databáze monitorující rozhodovací proces mezi institucemi EU. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/prelex/apcnet.cfm?CL=en>.

We Are More. Stránky kampaně *We Are More*. Dostupné z: <http://www.wearemore.eu/>.